

A kevésbé tehetősebb osztály olcsóbb vasárnapi ujsága és politikai hírlapja a

Képes Néplap

a legolcsóbb és legelterjedtebb néplap a hazában

ismeretterjesztő részében korszerű, mulattató tanulságos olvasmányt nyújt, a nevezetes hazai és külföldi fejleményeket képes magyarázatokkal kíséri; „Politikai Híradó” című rovatában a bel- és külföldi politikai eseményeket velős rövidséggel előadja, pártatlan elfogulatlan igazságszeretettel, s mindenkor teljesen független meggyőződéssel értelmezi.

Félévre postán házhoz küldve csak egy forint.

Bekötve szintén maradandó becsű olvasmány, melynek olcsósága, tekintve önként ivni képes tartalmát s terjedelmét, pártatlan a népkönyvtár-irodalomban.

A lap rendszeres tartalmán kívül év végén előfizetőinknek külön mellékletül egy szép nagy képpel szolgálunk, mely keretbe foglalva a szobák falát ékesítheti.

A „Képes Néplap” a „Világkrónikával” együtt félévre... 2 frt. évnegyedre 1 frt.

Előfizethet postán a Képes Néplap kiadóhivatalához Budapest, egyetem-utca 4-ik sz. címzett postautalvánnyal, mely 5 krajczárért minden postahivatalnál készen kapható.

A t. cz. gyűjtőknek egyszerre beküldött 10 előfizető után egy ingyenpéldánnyal szolgálunk.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

KÖZIGAZGATÁSI DÖNTVÉNYTÁR.

A KORMÁNY ÉS KIR. CURIA ELVI JELENTŐSÉGŰ

HATÁROZATAI ÉS SZABÁLYRENDELETEI.

SZERKESZTI

Dr. DÁRDAI SÁNDOR

BORSZÉKY KÁROLY,
semmitűszéki tan. jegyző.

GRÜNWARD BERNÁT,
minist. titk.

Dr. KELEMEN MÓR,
oszt. tan.

Dr. NEUBERGER IGNÁCZ,
kir. it. tábl. p-bíró.

Dr. KOGLER JÁNOS,
oszt. tan.

LEÖVEY SÁNDOR,
minist. titk.

Dr. SCHNIERER GYULA, és
oszt. tan.

ZLINSZKY IMRE,
kir. it. tábl. bíró.

I. évfolyam ... 2 frt

III. évfolyam ... 2 frt

II. évfolyam ... 2 frt

IV. évfolyam ... 2 frt

Dr. Dárdai Sándor a ministertanácsból nyert engedélyt ezen gyűjteményes munka kiadására s Borszéky K., semmitűszéki tan. jegyző; Dr. Kelemen M. oszt. tan.; Dr. Kogler János oszt. tan.; Dr. Schnierer Gyula oszt. tan.; Grünwald Bernát minist. titk.; Neuberger Ignác kir. it. tábl. bíró urak közreműködésével eszközölték ezen anyaggyűjtemény, mely legnagyobb részben oly szabályrendeletek, sőt egyes konkrét esetek elintézése alkalmából felmerülő oly ministeri határozmányokat tartalmaz, melyek természetesen a rendeletek tárában nem közöltek. Kiváló érdeklődéssel bírnak még ezen első kötetben a választási törvény alkalmazására vonatkozó curiai határozatok, melyeket az ép most országos közérdeklődés tárgyává tették. Az összes anyaggyűjtemény az egyes szakministeriumok szerint rendezett tárgymutatóval van ellátva, mely könnyű áttekinthetőségével e munkának gyakorlati hasznosságát biztosítja.

Teljesen megjelent

TÉTELES EURÓPAI

NEMZETKÖZI JOG.

Irtá

Dr. APÁTHY ISTVÁN

egyetemi tanár,

Ára füzve 3 frt 60 kr.

Glycerin-Crème

a legjobb bőr- és arcztisztító-szer.

Több év óta hatályos szernek bizonyult a bőr, naposítás, folt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesítése a legértékesebb szerekek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét tartják fenn. A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-olajszerektől, melyek a glycerin-en kívül semmiféle hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan

glycerin és illatos növényekből, különösen tisztítja, elöntíti a bőrt, általában a finom pi-reszappan minden kívánt előnyével bír. Ára 35 kr.

Párisi hölgy-por (legfinomabb Poudre de riz) a bőrnek a legfinomabb fehér színt adja, és a tisztasága mellett még a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek, úgyszólván férfiaknak is, borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt.

Kézmosó-por

mandula-szappan és sármacsból készítő, a legértékesebb arc- és kéz-tisztító szer. Egy doboz 50 kr.

Amerikai kantsuk-tyukszemgyűrű és essentia. Ára 60 kr. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Budapest, király-utca 12. szám. 5429

Legújabb fölfedezés!

A cászári királyi kis lotterian 16b mint

80,000 forint

lett az utolsó húzásokon a II. és III. csoportból nyerve, miről számunk közölni irat áll rendelkezésre.

2000 biztos nyereményt tartalmaz minden csoport, melyek a részvevőknek a fenforgó jártékért szert biztosítva vannak.

Előjegyzés

a IV. csoportra a bécsi húzásra 1879 aug. 30-án

az V. csoportra a budapesti húzásra 1879 augusztus 23-án.

Mától kezdve csupán a fennebbi 2 húzás lesznek sorok vizsgálata, és pedig legkevesebb 5 sor egy forintnyi és az beküldése mellett. 5463

Druker Miksa irodája: Bécs, Fleischmarkt 16.

* Kivonat a számos közölni irat és táviratból. Szerencsés voltam az ön kitérőnek bizonyított csoportjátékkal mintajárt az első részvétel alkalmával, az augusztus 2-án történt bécsi húzásokon termő nyerni; mielőtt fogadja legényebb közönségemet.

Ravasz Béla,

a városi vízmű hivatalnok Budapest.

** Ezennel bizonyítjuk, miszerint Druker Miksa ur irodájában a fenforgó játéktérnek teljes igazságáról meggyőződünk. A bár melyik 5 számot vetjük próbára, a játéktérrel mindig 2000 nyereményt ért el.

Kugler A., Kubacek J., Reiner F., Auspitz L. stb.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

A ROSSZ SZOMSZÉD.

REGÉNY.

Irtá

Vadnai Károly.

Ára füzve 1 frt.

A rossz szomszéd újabb regényirodalmunk kiválóbb termékei közé tartozik. Kedves és érdekes meséje egy kisvárosi társaságba vezet, melynek alakjai gondtal, híven és költői módon vannak rajzolva. Egy öreg ember vad gyűlölsége elválasztja a törekszik két szerető ifjú szívet s a szívek ragaszkodása utójára még az ő régi sebt is meggyógyítja. A fiatal leány belső világának rajza tele van idylli, gyöngéddé, finom vonással, mely önkénytelenül lebilincseli az olvasó részvétét s érdeklődését belevonja e kis családi dráma körébe. A humoros genre-alakok is igen sikerültek. A mi pedig e könyv fő érdemét alkotja: a nyelv, stíl, előadás kiváló gondja, mely Vadnai újabb regényirodánk közül méltán emeli ki.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

IGAZSÁGÜGYI RENDELETEK.

A magy. kir. miniszterium által kibocsájtott törvénykezési rendeletek GYŰJTEMÉNYE.

Betűrendes tartalommal ellátva.

Ügyvédek és bíróságok használatára.

1874-ik évi folyam füzve 40 kr.
1875-ik évi folyam füzve 80 kr.
1876-ik évi folyam füzve 50 kr.
1877-ik évi folyam füzve 50 kr.

Ca. és kir. szabadalm. a magam nevében egyetlen határu

patkány- és egér-irtó szer. Egy bádog-doboz ára 1 frt. 6 doboz 5 frt o. é. Valdó per-szal, minden rovar irtó por.

Közvetlen szál-limnyu, vegyileg tisztított növény-készítmény, csupán válto-gatott, jóállás mel-lét biztosan ható al-katrészekből összeállítva, tel-lesen méreg nélküli, mint a polos-kák, bolhák, moly, házi tü-csók, avárbogár, hangyák stb.-ket fölfelmúlhatlanul irtó szer gyantán elismerve, dobo-zokban, minden doboz egy szórókészülékkel ellátva. 1 frt és 55 kr. - Javal.

svábbogár (Weimchen) irtó por. 1 csomag ára 50 kr. 6 csomag 2 frt 55 kr. o. é.

Teljesen méreg nélküli, gyors és biztos hatású **oroszbogárt** (csótány-bogár) irtó por, dobozokban (külön szórókészülékkel ellátva), ára 1 doboznak 1 frt és kisebb 55 kr. o. é.

Teljesen méregmentes, biztos és gyökéres hatású **molyokat és hangyákat** irtó por.

E por nemcsak megövi a moly- és hangya-királyokat ellen, hanem még biztosan és gyökéren ki is irtja a rova-rokat, ha az butorok, sző-nye-ek, táplálék, gyap-jukelmék, szőcskések, ko-csiba stb. hintetik. Doboz-okban o. é. 1 frt 55 kr. és 30 kr.-jával.

Ca. és kir. szab. gyökéres: ható **poloska-irtó szer**, hűtörök számára. Egy nagy üveg 50 kr. 6 üveg 2 frt 55 kr. 1 kis üveg 30 kr. 6 üveg 1 frt 55 kr. o. é.

Fölfelmúlhatlan hatású **poloska-irtó szesz** falazat számára. Feltétlenül, me-szelésnél vagy falak mázolásá-nál a festékbe, mézbe vagy vakolatba keverésre alkalmas.

Egy pintes üveg ára 1 frt, 6 pintes üveg 5 frt. 1 pintes üveg légszűrő egy középnyagyságu szobára.

Elpusztíthat-lan mézga-fujtatók, melyek segélye-vel a rovar, moly vagy

oroszbogár-por egy formán szét szórható, és a legkisebb hasa-dékokba belövelhető. Egy da-rab ára 50 kr. o. é.

Számos megrendelést vár: **REISS B.**, 3003 magy. kir. szabad. vegyszeres gyára Budapest, király-utca 47. l. em.

Főraktár: 5273 Thauer József urnál Pesten, három korona-utca 9

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre ... 12 frt / félévre ... 6 * / Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre ... 8 frt / félévre ... 4 * / Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre ... 6 frt / félévre ... 3 *

33-dik szám. 1879.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 17.

XXVI. évfolyam.

AZ ARROGANTE ELSÜLYEDÉSE.

M EGHATÓ volt az a részvét, melyet a francia nép hazánk iránt a szegedi csapás alkalmából tanúsított. Igaz, hogy a szerencsétlenségnek van joga bármely ajtón bekopogtatni, de csak a jó szív ajtaja az, mely megnyílik a kopogtatásra. S Franciaország szívének ajtaja megnyílt a mi szerencsétlenségünk előtt, s Páris testvéri keblére ölelte Szegedet.

A francia főváros részvétét egyszerű nyilatkozatban köszönték meg Magyarországról. E

köszönet végén az áll: „nem kívánjuk, hogy egy-hamar hasonló szomorú alkalom adódjék meg-mutatnunk, hogy hálásak vagyunk irántatok; azonban, ha szerencsétlenség érne, számíthatok reánk.”

Fájdalom, ez alkalom nem késett sokáig, melyben adott szavunkat be kell váltani. Megérkezett híre egy nagy szerencsétlenségnek, mely az Arrogante nevű páncélos hajó elsüllyedése-vel s száznál több emberélet odavesztésével Fran-cziaországot érte.

Annak idejében mi is említést tettünk e katasztrófáról. Most azonban, hogy Magyaror-

szág ez alkalmat arra használja föl, hogy a francziák nagylelkű részvétét viszonozza: szük-ségesnek látszik, hogy bővebben is megemlékez-zünk róla.

Toulontól nem messze van a Hyères sziget kikötője, mely előtt a Sovereign nevű hadihajó s a hozzá csatolt két páncélos ágyunaszád, az Arrogante és az Implacable szokták tartani lö-gyakorlataikat.

Az Arrogante éppen Giens szigete mellett horgonyozott márczius 21-én, midőn egy keleti szélroham lepte meg. A hullámok belecsapódtak a hajó orrába s oly helyzetbe hozták a hajót, mely

D'ANNONVILLE hadnagya. PATUREL hadnagya. RIBES hadnagya. PAUL hadnagya. TOIN segédőrnagy.

AZ ARROGANTE HAJÓTÖRÉSE. — MÁRCZIUS 19. D. U. KÉT ÉS FÉL ÓRAKOR. — A TISZTEK A HAJÓFÜDÉLKEZEN. — A SÜLYEDŐ HAJÓ.

csakhamar veszedelmesnek mutatkozott. Tizenegy és félórakor az *Arrogante* kapitánya azt jelző a *Souverain*-nek, hogy a víz behatol a hajó belsőjébe. Pár perc múlva fölhuzatta a lobogót, mely a tengerészek nyelvén a legnagyobb halálos veszedelmet jelenti. E jelle azonnal kiadott a rendelet, hogy ha a veszélyben forgó hajó már nem lenne megmenthető, legalább a rakomány és személyzete megmentessék. Az *Arrogante* azonnal fölszedte horgonyát s igyekezett elérni a partot. De a tenger teljes hatalmával szembe csapkodott vele s dühösen vetvén hullámain a hajó fedélzetére, még kétségbeesettebbé tette helyzetét. Az ár percéről-perceze nőtt. A súlydó hajón azonban még mindig ur volt a hidegvér és lélekjelenet, s a hajótisztek és a matrózok, mint egy francia lap írja, oly bátran és óvatosan dolgoztak, mintha nem is halálos veszéllyel állának szemben, hanem csak egyszerű manőverről lenne szó. Egy pillanatra se vett erőt rajtuk sem a rémület, sem a fejeszett kapkodás.

Délután két és fél órakor az *Arrogante* előrése elsüllyedt, hatszáz méternyire a nyílt tengeren. Hátsó része még kiállt a vízből s a személyzet oda menekült. A tisztek rendületlenül megmaradtak állomásaikon. Most egy nagy hullám hengeredett végig a hajón, s a mint elvonult, az *Arrogante* — nem volt többé látható, eltűnt a víz alatt.

A tenger irtózatán hánykódott s a szerencsétlen hajó sokkal messzebb volt a parttól, sem hogy segítségére lehetett volna lenni akár kötéltre erősített ágyugolyóval, akár mentőcsónakkal. Aztán még azonfelül a sűrű eső által képezett köd is eltakarta a szem elől.

Már öt óra volt, mikor a giensi vámrörök észrevették a pusztulást. A félsziget lakói, kiknek száma igen csekély, továbbá tizenhat tengerész, a *Souverain* egy épen jelenlevő szolgálattevő tisztje, s a vámrörök azonnal a partra siettek. Szerencsére az *Arrogante* személyzetének ama részéből, mely a tengerbe vetvén magát, uszva igyekezett elérni a partot, még sokakat meg lehetett menteni. Félholtan hánnya ki őket a partra a bősziúlen hánykódó tenger. A vámrörök és a giensi halászok arra a szerencsés gondolatra jutottak, hogy szorosan összefogozva, lánczot formáljanak s beleereszkedjenek a parton a tengerbe, a meddig csak annak mélysége engedi. Így igen sok szerencsétlent sikerült megmenteni, kiket odáig hajtott a hullám s kiket a mentők megragadtak, mielőtt a visszatérő hullám ismét magával sodorta volna.

Giens lakossága rakásra hordván mindent, a mivel a szegény hajótörötteken segíthet, nagy edényekben bort melegített számukra ott a tengerparton, theát, levest főzött, s mindent elkövetett, hogy a félmeztelen, összefagyott nyomorultakat új életre hozza. Hat a hajótöröttek közül nagyon meg volt sebesülve, azokat mindjárt a vámrörök tanyájára vitték.

A tenger színén ott uszott az *Arrogante*-ről lesodort holmi. Magából az *Arrogante*-ből csak a kémény és a két árboc teteje látszott ki a vízből. A két árboc a vastag kürtővel olybá tűnt föl, mint egy koporsó két végére plántált keresztt. A lelógó kötelek és keresztárbocok, rudak tele voltak szerencsétlenekkel, kik nem tudván uszni, a víz elől fölmenekültek ide s göröcsösen kapaszkodtak e csekély tartalékok nyújtó menedéke, várva a segítséget, melyet a dühöngő vihar nem engedett számukra küldeni. A vihar bősziúlen tombolt, a tenger hullámzott, s most hajóval közelíteni a szerencsétlenekhez annyi lett volna, mint összetörni alattuk azt a kis mentőfát is s beletaszítani őket a bizonyos halálba.

Végül, a mint a tenger hánykódása megengedte, a *Souverain* elküldte mentő sarkját, mely

nagynehezen fölszedte az élethalál közt lebegőket.

Nem egész bizonyosan, csak hozzávetőleg mondják, hogy körülbelül 130 ember volt az *Arrogante* fedélzetén. Ebből 80—90 megmentették. A halottak között van valamennyi tiszt. Az áldozatok leg többje családapa.

Az *Arrogante* Nantesben bocsátottat először tengerre 1864-ben. Páncélja 12 centiméter vastagságú volt, hossza 43 és fél, szélessége 14 és fél méter s 3 méternyi mélységgel járt a vízben. Hajtógépe 120 lóerejű volt s három óriás, 24 centiméter kaliberű és 4 darab 12 centiméter kaliberű ágyút hordott magával, melyek a hajó közepén álló vasbástyába voltak elhelyezve.

Az *Arrogante* hajón elpusztultak szerencsétlen családjai fölszámolására fogják fordítani ama nagy népiünnep jövedelmét, melylyel Magyarország visszonozni óhajtja azt, a mit a francziák a szegediekért tettek. Az ünnepélynek mind színhelye, mind ideje a legjobban van megválasztva. A színhely a kies Margitsziget lesz, az idő pedig Magyarország első királyának, Szt. Istvánnak napja, melyre ily ünnepély nélkül is messze földről jó fel az ország lakossága.

Ha az ünnepély nem lesz is oly fényes s eredményében oly gazdag, minő a nagy francia világváros által rendezett ünnepély volt: mégis ki fogjuk mutatni vele, hogy méltányolni tudjuk mások részvétét magunk iránt s azt szegénységünkhez képest hálásan megköszönni, s ezzel a nemzet és nemzet közti testvéries kapcsolatot még szorosabbra fűzni megvan bennünk az akarat.

Lelkem egy szebb világba látott...

Lelkem egy szebb világba látott,
Hol minden tisztább, boldogabb,
Hol nincs véres mélység, magasság,
Kegyetlen örvény, csalfa hab.

Véres tusát nem kér a nappal,
Az est szelid nyugalmat ad —
És éjjelen nem kél előlünk
Szívet fagyasztó néma vád...

Van gondja bár, de mind oly édes,
Oly boldogító mindenik!
Gondjai, mint anyamadaré,
A mennyek üdvét érlelik.

Oh vidd belé, oh vidd belé hát
Szegény családod lelked!
S a szeretet tündér hatalma
Mennysorságot teremt neked.

Paloták fényét elfelejtéd
A szűkös nád-földél alatt,
Hol hitvesed, vidám családod
Mosolyra készít ajkadat.

Elszáll a sok-sok lázas álom,
Szíved édes valóra lel,
S hozzád simúl, csupán te hozzád
Az érted érző hű kebel.

Te léssz legédesebb gondja, üdve,
Eged borúl avagy derül,
Verőfényben, homályos árnyban
Kisérni fog szünetlenül.

Lelkem e szép világba látott,
Hol minden tisztább, boldogabb,
Hol nincs véres mélység, magasság,
Kegyetlen örvény, csalfa hab.

Szívem közelben érzi fényét,
Varázsa, üdve, bája von.

— Oh add kezéd!... kik hűn szeretnek,
E szent helyt otthonukra lelnek,
Beléphetünk mi angyalom!

Sipos Soma.

Vasuti történetek.

Írta: Csiky Gergely.

I.

Az alkalmatlan utitárs.

Tüskölve, fújva, füstölögve, tüzes sziporkát hányva mozog fel s alá a vontató gép, haragos lihegessel jelentve, hogy meguntá már a pályaudvar szűk határai közt szedgetni össze egymásután a henye kocsikat, és szeretne nekivágtatni a messze pusztaságnak. Egy-egy visító fűtőt szalaszt néha a levegőbe, mintha az udvaron jártatott tüzes paripa nyertne türelmetlenségében, midőn látja, hogy a kaput még sem akarják kinyitni és az utat szabaddá tenni. A sziporkázó, fűtőt fuvó vasparipa lovásza, zsinóros egyenruhájukban és paszomántos sipkájukban fel s alá futkosnak az udvaron, kocsikat tolvá, kiakasztva, beakasztva, nyitogatva, ajtót csapva, kiabálva, káromkodva, türelmetlen utasokra mordulva; természetes férfiak nagy mállákat emelnek, taszítanak, gurítanak a rakodó kocsik felé; mások a bejáró ajtóknál lesik a jó szerencsét, egymás kezéből kapkodva a megérkező utasok holmiját, versenyt futva a megálló kocsik ajtajához s gunyos megvetéssel fordítva hátat a kiszálló utasnak, ha kis kézi táskánál nem hoz egyebet s ezt is maga viszi a váróterembe. A pénztárnál egymás hátán tolongnak az emberek, egymás vállán keresztül nyújtogatják az ablak felé bankóikat, harsányan kiabálva az állomás neveit és mizanthropiáig keserítve az ablak tábla mögött ülő ideges német urat. A vendéglőben hajszolt vad gyanánt rohannak fel s alá a pinczerek, s vad mohósággal falják fel az utasok az eléjük tált ételket, a jóllakottak meg kétségbeesetten zörgetik poharaikat s oly hévvel kiabálnak a fizető pinczér után, mintha e tekintélyes férfiú tartaná kezében földi és mennyi üdvösségüket. A táviró csengője megszólal, hosszas ideges zörgésébe belemordul az öreg csengető harsány kongása, a gép visít, fűtől, a megmozdult kocsik kerekai élesen csikorognak, az utasok tolongnak, kiabálnak, az ajtók becsapódnak, bucsuzó kiáltások kereszteznek egymást, az öreg csengető újra megkondul, a gép visít, fűtől és tüszögve nekiszáguld a világnak, erős zökentéssel maga után rántva az összekapcsolt kocsikat és akaratlan érintkezésbe hozva az ablakokon kidugott fejeket.

A középkorú kopasz ur, ki a legelső között foglalta volt e egy második osztályú kocsiké, és aggódo szorgossággal rakatta el a hordár által számtalan nagyobb és apróbb csomagját fenn a hálóban s lenn az üléseken és az ülések alatt — ez a számtalan csomaggal utazó középkorú kopasz ur nem részesült az említett kellemetlen fejbéli érintkezésben, nem dugván ki henye kíváncsisággal fejét az ablakon, midőn a nekiszabadult tüszögő szörnyeteg maga után ragadta az összekapcsolt kocsikat.

Egyéb dolga volt, mint minden valamirevaló cél és haszon nélkül kidugni fejét egy második osztályú vasuti kocsik ablakán. Hátradőlt kényelmes szegletülésén, óvatosan felhuzta az ablakot, még óvatosabban maga mellé helyezte ujdonaújt kürtő-kalapját, himzett házi sipkával takarta el tar fejének fénylő hegyeit-völgyeit, mialatt tapogatódozói lábaival meggyőződést szerzett, hogy az ülés alatt rendben vannak csomagjai, ugyanezen megnyugtató meggyőződésre jutván kezeinek és szemeinek közvetítése által a hálóban és üléseken elhelyezett csomagok sorsát illetőleg.

E nagyfontosságú műveletek maguk is anyyira igénybe vették a középkorú kopasz ur ösz-

szes szerveit, hogy nem igen jutott eszébe a külső világgal foglalkozni; mindez azonban még nem akadályozta volna meg, hogy legalább egy pillantást ne vessen az ablak mellett rohamosan tündező és érdekesen váltakozó távirdai cölölpökre és kavicshalmokra — mondom jutott volna egy pár pillantása a magyar alföld nevezett tájképi szépségeire is, ha minden szemlélő és gondolkodó képességet büvös erővel le nem bilincseli egyetlen utitársa, ki a kocsik másik szegletében ült s oly módon viselte magát, mintha a csörgőkigyó szerepét akarná eljátszani, a középkorú kopasz urat szemlélve ki a megbüvölendő madárkának.

A csörgőkigyó szerepére vállalkozó utitárs különben épen nem hasonlított a csörgőkigyóhoz, sőt valóságos emberi formája volt, még pedig a legközhűségesebb fajtából, a mennyiben vörös orr, apró szemek, fésületlen haj, mosdatlan arc, alacsony homlok és hosszú sárga foga nem tartoznak az emberi külső legtrikább jelenségei közé. Öltözete sem volt valami szokatlan szabású, sem disze által feltűnő; a mennyiben kalapjától csizmájáig minden szürke és gyűrött volt rajta, annyiféle változatban, a mennyit a szürke szín és a gyűröttesség fogalma megenged. Egészen véve tehát épen nem felelt meg azon képnek, melyet a középkorú kopasz ur természetrajzi ismeretei a csörgőkigyóról alkottak maguknak; és mégis a nevezett hajtalan ur tökéletesen azt az ideges izgatottságot kezdé érezni, mely az ártatlan madárkát lepi meg szemben ama csuszó-mászó fenévvaddal.

Mert a szürke és gyűrött utitárs szakadatlanul reá szegezte apró szeméit s oly megátalkodott figyelemmel leste minden mozdulását, mintha a legbehatóbb plasztikai tanulmányokat tenné rajta. Meglehet ugyan, hogy figyelmét csakugyan a középkorú kopasz ur arányos idomai és kecses mozdulatai bilincselték le; de az is meglehet, hogy gonosz szándéka, veszedelmes célja volt vele. Kétes esetekben mindig jobb óvatosságnak lenni, és a középkorú kopasz ur, mint igen óvatos ember, épen nem találta hízogónak szürke utitársa állhatatos figyelmét, annál kevésbé, mert természetes óvatosságán kívül pozitív adatok is álltak rendelkezésére, melyek igen gyanus színben tüntették fel a szürke urat.

Vagy nem volt-e az legfőbb mértékben gyanus, hogy e szürke gyűrött egyéniség már a vasuti ebédelőben folytonosan körülötte álalkodott s az első csemetésnél szorosan mellé furakodott és el nem maradt oldala mellől, míg mindketten a kocsiba nem szálltak? És ha e feltűnő ragaszkodásban még egyensúlyt tartottak a megtisztelő és gyanus vonások: a mérő serpenyőt határozottan a gyanus oldalra billentette az az ötforintos bankó, melyet a szürke ur tőle épen nem várt bőkezűséggel a vasuti konduktor markába nyomott, bizalmas suttogással kérve e komor tisztviselőt, hogy több utast semmi esetre se bocsásson kocsijukba. E hallatlan pazarlás fölött gyanus volt, mert a középkorú kopasz ur tapasztalásból tudta, hogy e szerény igényű vasuti tisztviselő sokkal csekélyebb tiszteletdíjjal is megelégszik. A szürke urnak tehát fölöttébb nagy érdekében állhat, hogy az egész utazás alatt senki se háborgassa kettejüket. Minő érdek lehet az? A középkorú kopasz ur vére fagyni kezdett a válasza, s csak a természeti lehetlenség akadályozta, hogy hajszaíai ég felé nem meredtek. Eszébe jutott valamennyi rémtörténet, melynek színhelye vasuti kocsik volt, és erősen elhatározta magában, hogy a legelső állomáson más kocsiba fog szállni.

De az állomások az áldott alföldön nagyon messzire vannak egymástól, és a középkorú kopasz ur hiában leste a visító fűtő vigasztaló hangját. E helyett újabb emlékek jelentek meg

aggódó lelke előtt és a bizonyosság rémes fényével világították meg szörnyű helyzetét. Tisztán emlékezett, hogy a vasuti ebédelőben, mialatt nyugodtan ült az asztalnál egy másik középkorú kopasz ur mellett, szürke utitársát rendkívül gyanus körülmények közt látta. A bejáró ajtóban állt és erős taglejtések közt suttogott egy alattomos tekintetű egyéniséggel, ki két izben mutatott határozott mozdulattal az asztal felé, hol ő ült és citromot facsart borjuszetére. A szürke ur baljósatúan bólintott fejével, s ugy látszott, még többet akart kérdezni felőle az alattomos tekintetű egyéniségtől, midőn a középkorú kopasz ur mereven feljűk pillantott, mire mindketten eltűntek az ajtóból. Akkor azt hitte, hogy illetlen bémészködésükért kellően megszegyenítette őket s nem lesz velük több baja; nem is gondolt két többé rájuk, s nyugodtan fölemésztette borjuszetét, miután udvarias kísérlete, társalgást kezdeni a mellette ülő másik kopasz urral, ennek mogorva egytagu válasza in hajótörést szenvedett.

Most azonban, a mint szemben ült a szürke urral s érezte apró szeméinek szuró tekintetét, visszaemlékezett az ajtó melletti gyanus jelenetre, melynek baljóslatu összefüggését az ötforintos vesztegetéssel és csörgőkigyói vállalkozással lehetetlen volt be nem látnia. Hát még ha azt a rövid, de rejtélyes párbeszédet hallotta volna, mely suttogó hangon és lázas izgatottsággal folyt le a szürke és az alattomos ur között, midőn merev tekintetűre eltűntek az ajtóból és valódi banditái óvatossággal a csarnok legsötétebb szögletébe húzódtak.

— Láttad? mondá az alattomos tekintetű egyéniség.

— Láttam, mondá a szürke és gyűrött ur.

— Gyomára váltott jegyet, mondá az alattomos tekintetű egyéniség.

— Hah! mondá a szürke ur.

— Ha ma oda érkezik, veszte vagyok, mondá a szürke ur.

— Vén bolond, mondá a szürke ur.

— Nagybátyám rendelte magához; végrendeletet akar készíteni s neki hagyja mindenét, mert az én korhelységem, mint írja, egészen elkeserítette ellenem, mondá az alattomos ur bűnbánatban arccal.

— Vén bolond, mondá a szürke ur.

— Épen bolondságában van még némi reményem; mert ha ma, a kitűzött napon, meg nem érkezik sógora, képes lesz haragjában mindenéből kitagadni, s engem újra kegyelmébe fogad, mondá az alattomos ur.

— A bolond is tesz néha okosat, veté közbe epigrammszerűleg a szürke ur.

— Minden módon meg kell tehát gátolnod, hogy ma Gyomán kiszállhasson, mondá az alattomos ur.

— Bizd rám, mondá a szürke ur.

— Siess mellé, hogy el ne tévedsz, mondá az alattomos ur.

— Most láttam először, de száz év múlva is rá ismernék kopasz fejére, mondá a szürke ur.

— Ugy hát rajta! mondá az alattomos ur.

— Ne félj, mondá a szürke ur.

— Szerencsés utat, mondá az alattomos ur.

— Ötszáz forint, mondá a szürke ur.

— Itt van; a másik ötszázat akkor kapod meg, mikor az öreg végrendeletét kihirdetik, mondá az alattomos ur.

— Átálános örökös, mondá a szürke ur.

— Bajzad áll, mondá az alattomos ur.

— Bizál bennem, mondá a szürke ur.

Eznyi volt az egész rejtélyes dialóg, mely után az alattomos tekintetű egyéniség kocsira ült és visszahajtott a városba, míg a szürke gyűrött ur kiszemelt áldozata mellé furakodott.

A középkorú kopasz ur nem hallotta a tit-

kos beszédet, de látta a kézzelfogható jelenségeket; s most, a mint szemközt ült kocsijában a baljóslatu egyéniséggel, érezte, hogy valami rettenetes van ellene készülöben.

És a sivitó fűtő még mindig nem akart felhangzani. A vonat haragos zakatolással vágta tovább, erős rázkódásával a lebukás folytonos veszedelmének téve ki a hálóba rakott négyes tartalmu csomagokat. A szerencsétlen középkorú kopasz ur alig tudta zaklatott figyelmét kellően megosztani csomagjai és gyanus utitársa közt. Nehéz sóhajjal dőlt hátra ülésében, kézzel, lábbal, szemmel folytonosan résen állva a csomagok veszedelme és a szürke utitárs orvátmadása ellen.

— Hova tetszik utazni? kérde a szürke ur.

— Kezdődik már, gondolá magában rémületen a középkorú kopasz ur; s nem tudván hirtelenében elhatározni, hogy igazat mondjon-e, vagy eltagadja utazása célját, azon furfangos fogáshoz folyamodott, hogy süketnek tette magát.

— Ugy vagyok szokva, hogy kérdéseimre választ lapjok, mondá a szürke ur fenyegető hangon. A kinek nem tetszik e szokásom, kérjen tölem lovagias elégtételt.

A középkorú kopasz ur reszkető kezével megtapogatta fülét s vigasztalan arccal rázta fejét.

— Süket az ur? ordított a szürke ur, és szorosan utitársa mellé ülve, úgy ráhagott tyűk-szemére, hogy a középkorú kopasz ur éles kiáltással adott kifejezést fájdalomának.

— Ha megsértettem önt, kécs vagyok bármilyen lovagias elégtételre, bömbölt a szürke ur.

— Oh kérem, köszönöm, semmi baj, hebegett a középkorú kopasz ur.

— Azért mondom! felelt a szürke ur, két tenyerét szája elé tartva s úgy beleordítva a középkorú kopasz ur fülébe, hogy a szeme tüzes karikát hányt tőle.

— Még megsüketülök ez ember ordításától, aggódom magában a zaklatott férfiú. Szerencsétlen gondolat volt süketnek tettetni magamat; de most már e mellett kell maradnom, különben még képes volna párbajra hívni.

— Nagyon fű a szél, tegyük be mind a két ablakot, ordított a szürke ur.

— Tessék, felelt reszketve a középkorú kopasz ur. Pedig a falevél se mozog, gondolá magában. Most már nem is kiálthatok segítségért, ha torkon ragad.

A szürke ur ezalatt felhuzta az ablakot s minden függőnyt lebecsátott.

— Nagyon süt a nap, böngött utitársa fülébe.

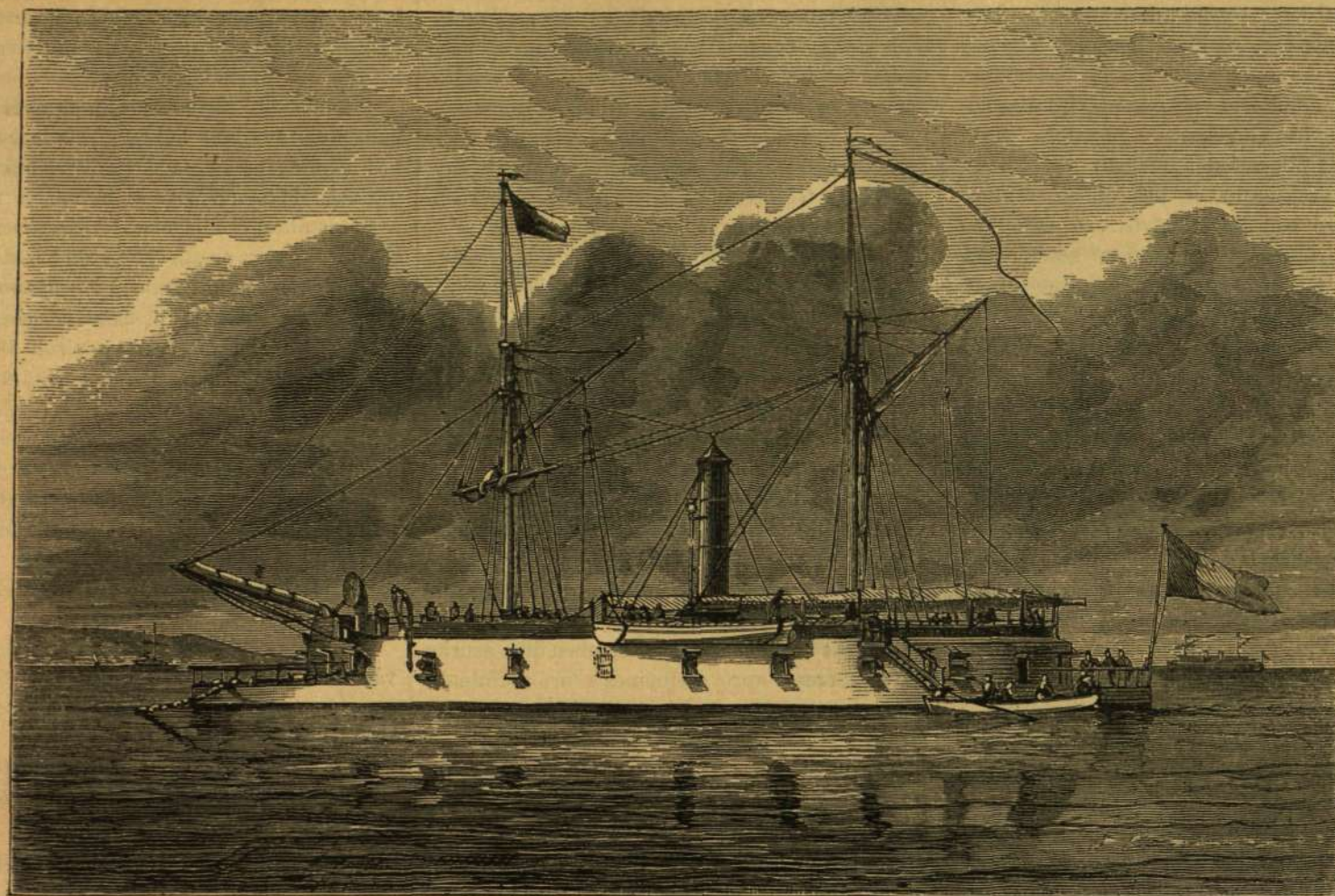
— Pedig olyan felhős az ég, hogy színét sem látni a napnak, gondolá kétségbeesetten a középkorú kopasz ur. Most már egészen hatalmában vagyok. Tehet velem, a mit akar. Se nem látnak, se nem hallanak.

(Folyt. köv.)

A mennyei birodalomból.

Chináról mostanában ismét sokszor beszélnek. Mióta Oroszországot zaklatja, politikai jelentősége előttünk is növekedett; természetes szövetségesül tekinthetjük az oroszellenes irányzatoknak. S hogy a fehér császár csakugyan tart a mennyei birodalomtól, eléggé bizonyítják határszéli intézkedései. De ha így nem alakult volna is a körülmények, ez a sajátos birodalom már elszigeteltségénél fogva is fölébresszi maga iránt az érdekeltséget. E napokban jelent meg Párisban Rousset Leon „Vándorlások Chinában” című műve, melynek hitelessége mellett kezdek el, hogy az író Fu-Cseuban a haditanára gyanánt több ideig működött, s egyúttal a francia földrajzi társulat tagja volt. Cikkünk e mű rövid vázlatát leend.

Rousset hat évet töltött Chinában. Az állam-

AZ ARROGANTE PÁNCZÉLOS HAJÓ.

nyelvet tökéletesen elsajátította, mert meg kell jegyeznünk, hogy nyelv tekintetében Chinában igazi bábeli zűrzavar uralkodik. Fu-Cseutól ötven mérföldnyire már csak írás által tudta magát megértetni. A hivatalos nyelv a kuan-rua vagy mandarin nyelv, melyet a birodalom északi s központi tartományaiban beszélnek; és mégis a pekingi s nankingi mandarin nyelv közt is észlel-

hető némi csekély eltérés. A kuan-rua nyelvet a déli tartományokból a helyi nyelvjárások egészen kiküszöbölték, s a nyelvjárásokat a más tartománybeliek egyáltalán nem értik; nagyon különös aztán az is, hogy ugyanazon tartományban néha öt-hat nyelvjárás is van. E nehézségen csakis az egyöntetű írásjelek által segíthetni; a ki írni tud, azt mindenütt megértik. Az írni-

tudás e szerint Chinában oly életszükség, mely nélkül alig élhetni meg.

Rousset hat évi ott tartózkodása alatt sok rokonszenves jellemvonást fedezett föl a chinainaknál. Legelsősben is kiemeli, hogy ottan nem izgatnak a nők egyenjogositása mellett. A chinai urnó csöndesen elégedél házi körében s talál elég dolgot háztartása vezetésében. Habár nem igen

AZ ARROGANTE HAJÓTÖRÉSE. — AZ ÁRBOCZTETŐKRE MENEKÜLTEK MENTÉSE.

EGY NIHILISTA TANULÓ ELFOGATÁSA SZENT-PÉTERVÁROTT.

BÉKEALKUDOZÁS OHAMMAL, CSETEVÁJO ÖCSCSÉVEL.

mutogatják is magokat, ezer meg ezer apró jelenség tanuskodik a mellett, hogy a szó teljes értelmében lelkükön viselik családok jobblétét s boldogulását.

Említi, hogy, ha egyes kínai urak házában megfordult, a másik szobában az ajtó háta mögött többször hallott suttogást, ruhasuhogást. Ebből azt következtette, hogy a nők itt is olyanok mint az egész világon másutt, t. i. kíváncsiak. A legnagyobb udvariatlanság lett volna még csak sejtetni is az észrevételét a férjével. Általában az ifjú nők vagy leányok létezéséről még akkor sem szabad az idegennek tudomással bírnia, ha azok betegek, idősebb nő hogylétéről kérdezősködni még csak megjárja, de igazi illetendő férfi azt sem tenné. Szerzőnk említi, hogy ő a kínai illetlen ellen akaratlanul is sokat vétett s baklövéséért csak azért nem lakolt meg, mert mint idegennek nem rótták föl bűnül.

Chinában a szomszédság valóságos társadalmi hatalom, mely szűk környezetében zsarnokilag intézkedik. A szomszédoknak jogában áll kilesni egymás legnagyobb titkait is; épen ezért, habár a férfiak egy szóval sem említik neveiket, a szomszédok mindenről értesülnek, a mi a család körében történik. A nők tartózkodás nélkül fecsegik ki férjeik előtt, a mit szomszédnők látogatása alkalmával láttak és hallottak, a férj uram pedig e híreket szereti tovább adni. Aztán a szolgálók, cseléd ek, szakácsnők ott is lelkiismeretes pletykagyártók. Így aztán a női lakosztály láthatatlan lakói bizonyos tekintetben a nyilvános élet közpiaczára hurcoltatnak. Életkorukat, bájaikat, hiányait, gyöngéiket, erőnyelveiket épen oly pontosan s néha nagyitva ismerik, mintha mindennap a társaságban forgolódnának.

E kiszivárgó értesülésekből azon következtetést vonhatni le, hogy a kínai nők sorsa még sem oly borzasztóan keserves, mint azt egy némely utazók felületesen elhitetni szeretnék. A ki több évet tölt Chinában, tapasztalni fogja, hogy a kínai nő teljesen meg van elégedve helyzetével s nem is óhajtaná annak bármilyen módosítását. Szokás és nevelés teszi ezt; nem láttak mást sehol sem, nincs fogalmuk más rendszerről, s ez szerencsés.

Dicséretes vonása a kínai modernnek, hogy nem szeret külsőleg tüntetni, nem barátja a hányvetésnek. Ott ugyan hire-hamva sincs, hogy a fényűzésben egyes családok egymással versenyezzenek; e társadalmi kör tüneteit nem ismerik. Inkább azon vannak, hogy otthonukat lássák el mindennemű kényelemmel; a fényűzést titkolják s belső termeikbe zárják el. Még a kereskedők sem fitogtatják fényes kirakatokban áruikat; ha a vevőnek valami tetszik, nézze meg a boltban. E miatt aztán az utcák sokkal kopaszabbak mint a mi nagyvárosainkon, de a közönséget sem csalogatják a fényes kirakatok. A hivatalnok-osztály kötelességszerűleg fejt ki némi fényűzést, de a társadalom főelve nagy általánosságban az igazi egyszerűség. Egyszerű gyanjuöltöny s nagyrítók selyem, mit a jobb módúak is rendszerint viselnek. Senkit sem bánt az a szenvedély, hogy szebb és finomabb ruhában járjon, mint szomszédja; ha netalán elvéve akadna is közöttük ilyen, azt nem irigylik, egyszerűen, mint valami bolondot, fennhéjázó balgát kinevetik, de eszökagába sem jut, hogy példáját utánozzák. De ha utézan, vagy társaságban nem fitogtatja gazdagságát, annál nagyobb kényelmet s fényűzést engedhet meg magának s családjának otthon; s ez a magánéletre szorító fényűzés nem keltheti föl az irigységet s vetélkedést; kiki azt teszi, a mi módjában áll.

(Vége követik.)

A BÉGUM ÖTSZÁZ MILLIÓJA.
VERNE GYULA REGÉNYE.
HUSZONEGYEDIK FEJEZET.
Két francia egy erőd ellen.

Mikor a Schultze ur eltűnésének a híre Frankvárosba érkezett, Marcellnek az volt első szava:

— Ha nem csak hadi esel az egész!

Tagadhatatlan, hogy ily hadi esel nagyon kételi fegyver lett volna, mely először is Stahlstadt ellen fordul, tönkre téve annak hitelét s azzal varázását, erejét, jövőjét. Amde a gyűlölet

nem okoskodik; s hogy Schultze urban a gyűlölet a legtulnyomóbb érzélem, arról Marcellnek semmi kétsége sem lehetett.

Indítványára tehát a védelmi bizottság falragaszokban figyelmeztette a lakosságot, hogy a védelmi s elővigyázati intézkedésekkel nem szabad föl hagyni, a mint hogy azok az eddigi erélyvel folytattattak is.

A mint azonban napok, hetek teltek és Schultze úrról semmi hír nem érkezett, Frankváros végre föllelékezett, mint a ki nehéz álmából ébred s jobban-jobban lábra kapott a megnyugtató meggyőződés, hogy a veszély elmúlt s a város meg van mentve. Az aggodalomból s feszültségből lassanként a megnyugvásba, majd a diadal ünneplő érzetében mentek át. Az egész város ünnepi szint öltött. A nők elővették még pihező toilletjeiket, a kölesönös látogatások ismét megkezdődtek, mint hosszas betegség után az üdüléskor.

Legjobban örült pedig doktor Sarrasin. E derék ember felelősnek érezte magát Frankváros összes lakosságaért, s most, hogy a veszély elmúlt, a legnehezebb teher az ő szívére esett le. Örömmel szemlélte: a közös veszély mily közel hozta s mennyire egyesítette a lakosság minden osztályát; mily haszon volt, anyagilag is, hogy a város megismerte saját erejét, s mily biztosíték a jövőre, hogy a veszély bármely órájában mindnyája mint egy ember áll készen a védelemre. Jól esett a tudornak, hogy Marcell iránt is mindenki tiszteletet, hálát és bizalmat tanusított. Ugy ünnepelték őt mint a város megmentőjét.

Marcell azonban nem tekintette még befejezettnak feladatát. A Stahlstadt környező rejtély még veszélyt hordhat méhében, gondolta. S csak akkor vélte megnyugtathatni magát, ha teljes világossággal belátand az Aczelváros titkába. Elhatározta tehát, hogy visszatér oda s nem riad vissza semmi akadálytól, míg az utolsó titokba is be nem hatol.

Sarrasin tudor igyekezett meggyőzni őt, hogy vállalat nemileg a pokor való leszáláshoz hasonlít. Schultze ur nem hagyta oda Stahlstadtot a nélkül, hogy minden lépten-nyomon valami tört ne rejtett volna el azoknak, kik oda behatolni merészkednének. De ez csak jobban meggyőzte Marcellt vállalat szükségességéről.

— A bomba kanóczát, mondá, ki kell tépnem s el kell taposnom, mielőtt elsülne. Sőt arra akarom önt kérni, engedje, hogy Oktávot is magammal vigyem.

— Oktávot? kiálta fel a tudorban az apa.

— Ugy van; ő most komoly emberré lett, a kinek bátorsága, eszélye s ügyessége egyaránt megbízható. S biztosítom önt, hogy ez a kirándulás neki is javára fog válni.

— Az isten oltalmazzon mindkettőtöket! mondá a derék Sarrasin tudor.

Másnap egy kocsi, mely kora reggel indult el Frankvárosból, Stahlstadt külső kapujánál tette le a vállalkozó két ifjút. Mindketten jól fel voltak fegyverkezve s elszánva szembe szállani bármilyen veszéllyel.

Szorosan egymás mellett haladtak a külső körfal melletti ösvényen. Marcell jól tudta a járását Oktáv is rendre meggyőződött a miről eddig, az igazat megvallva, még kételkedett magában.

Az üzet teljesen szűnetelt. Minden sötét és néma volt; sem a gázlángok s villanyfény, sem a gyárak tüze és zaja — semmi sem szakította meg a csendet és homályt. Mintha a halál lebegne, kiterjesztett szárnyaival, az egykor oly élénk telep fölött. Lépéseik hosszan visszhangoztak a néma csöndben.

— Különös, mondá Oktáv, mintha temetőben járnánk; soha se hallottam ily teljes csendet. Hét óra volt, mikor a kőárok végén Stahl-

stadt főkapujához érkeztek. A falak párkányzatán egyetlen élő lény sem mutatkozott; az örök, kik azelőtt bizonyos távolban gépieg jártak vala ott fel s alá, eltűntek. A felvonó hid fel volt vonva, s öt-hat méter szélességű mély árok tángott a jövevények előtt.

Egy órába telt, míg egy jó vastag kötelet átdobni s a tulsó félen egy kiálló rácsvasba meg erősíteniük sikerült. Azt marokra fogva, testök a mélység fölött függve, kusztak át a kötélen.

Most a kötelet a fal tulsó oldalára kelle átdobni, hogy annak segítségével a falon átmászhassanak. Ez megtörténvén, a két fiatal ember a körépitménybe vezető uton volt, a hol Marcell, jól emlékezett még, először ment volt be a gyártelep erődjébe. Mindenütt a legteljesebb elhagyottság és csend uralkodott. Előttök a kőépítmények sötét tömbje, mintha kihivólag, gúnyosan monda volna: nosza, vegyetek be, ha tudtok!

Marcell és Oktáv tanácsot tartottak.

— Legjobb lesz az O kaput ostromolnunk, mondá Marcell.

Nyugot felé tartottak s a homlokán nagy O betűt viselő kő-ívezetbe értek. A kapu két tömör tölgyszárnya, nagy aczél záraival, csukva állt előttök. Marcell több ízben döngötte, egy ott heverő keményfa doronggal. Csak a visszhang felelt.

— Rajta, munkára! szóló Oktáv.

Újra kelle kezdeni a kötéltetés nehéz és hosszadalmas munkáját. Végre sikerült. A két bátor ifjú leereszkedett a belső oldalon s az O osztály tengelyére voltak.

— Mit nyertünk vele, mondá Oktáv; ha egy falon átmásztunk, a másik meredez előttünk.

— Csitt a sorban! felelt Marcell. Ime egykori műhelyem. Örülök, hogy viszontlátom s némi műszereket, melyek gazdátlanul maradtak, magamhoz vehetek belőle. Nehány doboz dynamitot is találunk itt, fogadom.

Mily elhagyott, szomorú és kihalt volt az egykor sűrű élettel telt műhely, hol a fiatal elzászi először alkalmazást nyert volt a stahlstadti gyárakban! Marcellnek szívét szorította a visszaemlékezés, a mint mindent apróra megvizsgált.

Egy pohárszékforma állványon, jól lezárt dobozokban hus-kivonatot talált, a mi épen jókor jött, mert a gyomor kezdett jelentkezni mindkettőjükönél. Csakhamar elkészítették a gyors ebédet s falatozni kezdtek. Evés közben Marcell a további teendőkről gondolkodott. Arról, hogy a központi bástya rémletesen magas falát megmászhasssák, szó sem lehetett. Hogy annak egyetlen bejáratát megtalálják, valamennyi osztályt be kellett volna járniok s még akkor is kérdés: megtalálják-e, nincs-e egészen elrejtve s álcázva kívülről? Hátra volt a dynamit alkalmazása, a mi mindenesetre kockázatos vállalat, mert lehetetlennek látszott, hogy Schultze ur a nélkül hagyta volna el az erődöt, hogy számos tört ne vetett volna a behatolni merészkedőknek. De Marcellt semmi sem riaszthatta vissza.

Miután jóllaktak, lépteiket az osztály tengelyét képező utca vége felé irányozták, s egy kőből rakott magas falhoz értek.

— Ne próbálók-e ezt fölvetetni? kérde Marcell.

— Nehéz lesz, felelt Oktáv, de megkísérelhetjük.

Hozzáfogtak a munkához. A fal aljából egy faragott követ kelle kifeszíteniok s aztán egy hegyes vas-rud segélyével több, egymással párhuzamos lyukat furtak a falba. Két egész óra telt belé (tiz óra volt), mire a lyukakba a dynamitot elhelyezték s a kanócz végét meggyújtották.

Marcell tudta, hogy öt percig tart, míg a kanócz végig és s mivel megjegyezte magának, hogy a tulsó oldalon egy fedett barlangszerű fülke van a falba vágva, oda vonult Oktávval.

Alig helyezkedtek el itt, mikor az egész épület, maga a fülke is, irtózatosszerűen rázkódott meg. Mintha négy ágyúüteget egyszer sőtöttek volna el, olyan robbanást tett a dynamit; pár másodperc múlva nagy kövek hullottak minden oldalról s romhalmazzal telt meg az üreg belseje. Falak és tetők dűledztek össze s néhány percig tartott, míg minden lecsöndesült. Végre a borzasztó zavarodásnak vége lett s Marcell és Oktáv kiléphetek odjukból.

Bármennyire szokva volt is Marcell a dynamit-robbanások szörnyű hatásához: meg volt lepette az elért eredmény által. Az osztály féloldala levegőbe röppent s a középponti bástyához szögellő építmények egy összelövedőzött város romjainhoz hasonlítottak. Mindenütt kődarabok, érelemezkek s üvegteredékek borították a talajt s minden fölött sűrű porfelhők gomolyogtak.

Marcell és Oktáv a belső fal felé siettek. Tizenöt-husz méter hosszúságban ez is át volt törve, s a nyílás tulsó oldalán a középbástya egykori rajzolója az előtte oly jól ismert udvart látta feltárulni, a hol annyi egyhangu órát töltött vala egykor....

A mint ez az udvar meg volt nyitva, a vasrácskapu már nem képezett áthághatatlan akadályt.

Azon csakhamar átvették magokat.

Mindenütt ugyanaz a mély csend.

Marcell átfutotta a műhelyeket, melyekben rajzaikat egykor annyira bámulták társai. Egy sarokban megtalálta a gőzgép vázlatát, melyen épen akkor dolgozott, mikor Schultze ur őt a központhá beparancsolta. Az olvasóteremben ismert könyveire s hirlapjaira talált. Minden a hirtelen félbeszakított élet képét viselte magán.

A két ifjú a középbástya küszöbén állott s ama fal lábánál találták magokat, melyen belül, a mint Marcell gondolá, a tropikus növényzetű park terül el.

— Ezt a falat is légbe kell még röpítenünk? kérde tőle Oktáv.

— Meglehet, — de keressünk előbb valami ajtót, melyen kevesebb erőszakkal juthatunk be.

A fal hosszában indultak el. Itt-ott egy-egy bástya vagy sarkantyú miatt kerülőt kelle tenniök, vagy egy-egy rácsosaton kelle átmászniok. Fáradtságuk azonban nemsokára meg lön jutalmazva. Egy alacsony s felig elrejtett kis ajtóhoz értek.

Két perc alatt Oktáv lyukat furt a tölgyszárnyába. Marcell, e lyukon betekintve, nagy meglepetésére megismerte az örök-zölden mosolygó tropikus kert.

— Csak ezt az egy ajtót kell betörnünk, mondá, s aztán helyt vagyunk.

Ide kár lett volna dynamitot alkalmazni. Egy csákánnyal kezdte Oktáv döngöteni a faajtót.

De alig kezdett az ingadozni, mikor belülről a zárban kulcs-csikorgást hallottak, s két vasnyelv csattanását, a mint a zár nyílott.

S mindjárt reá kinyílt az ajtó is, melyet erős vasláncz tartott belülről.

— Wer da? (ki az?) kérde egy durva hang.

(Folyt. köv.)

Emlékezés az Obrenovicsokról.

(Folytatás.)

Milos számkivetésben sem szűnt meg a fejedelemségről álmodozni, hitte, hogy elébb-utóbb újra trónra kerül. El is követett mindent, hogy ügyét elősegítse, kivéven az orgyilkosságot; de

nem felejtkezett el a kereskedésről sem, sőt csak most írta igazán nagyban, — írást nem tudott, azért tartotta Hagi Tadiát, hogy ez írjon fel mindent; de Milos könyv nélkül tudta már, melyik napon melyik adós mennyit tartozik hozni, emlékező tehetsége a sok gyakorlat által — mivel senkinek sem hiit és így egyedül arra volt utalva. — annyira es oly kitűnően volt gyakorolva, hogy ha a könyvbe hiba talált is becsuszní, azt ő emlékezetből kijavította. Ha télen hajói nem járhattak, untá magát. — Már reggel jókor felkelt és ott sétált heresti palotájának nagy termében, balját hátra téve, jobbja pedig hatalmas nádbotját forgatva. Jaj volt annak, a ki ezzel ösmeretségbe jutott. Este unalomból lement palotája alsó termeibe, hol hivei voltak, kártyázott velök krajezáros ferblit, és jó ízűn kaczagott, ha elnyerhette pénzüket.

Ha heresti jóságán tartózkodott, csupa unalomból gyakran perpatvarba keveredett szomszédjaival. Ellene volt a tétlenségnek. — A szomszéd Budesten volt egy Evangyeline Zappa nevű görög árendás. Ezzel Milos oly formán birt egy malmot, hogy a Dimbovizára épített kettős malom balját Evangyeline, a jobb partit pedig a Milos árendása birta. De a görög, a ki amugy is igen erőszakos ember volt, mindig boszantotta a Milos árendását, sőt a közös hidat is fölszedette, nehogy az örök a Milos malmába menjenek. A herceg elhatározta ezt az embert becsültre tanítani. Fölültette 12 fegyveres arnautáját, és elindult Budestre. Az erdő szélén várta Evangyeline 12 görög palikárral. De midőn Milos meglátta ez utóbbiakat, megállította lovát és visszaküldte kíséretét. „Hát, ugymond, nem lesz az szegyen, ha én ezzel a komisz göröggel verekedem? Menjetek haza, magam is elvégzem a dolgot“. — És ugy lön. Rövid beszélgetés után Milos ajándékba adta Evangyelinának nála lévő óráját, ez pedig másnap egy szép ménlőval kedveskedett.

A déli szomszédja a status jósága volt. Itt volt egy öreg kosovlach (makedo-román) árendás, Sabéki, kinek fia, egy sápadt, vékony, kis fiatal ember egyszer behajította a Milos jobbágyainak minden marháját, és ki nem eresztette, míg jól meg nem fizették. Milos elküldött két arnautát, hogy hozzák el neki azt az árendást, ez pedig látva, mi történik, az udvarában dolgozó hatvan-hetven czigány rabot ellenök zudította és azok jól elverték a két arnautot. — Milos meghagyta révészének, — mert közte és Sabéki közt az Árgis folyó volt, melyen kompon kellett átjárni, — hogy ha jön a Sabéki fia, adjon hirt az udvarba. De Sabéki fia sem ment őszig Herestinek. Ősszel, visszajöven a herceg a fürdőkből, egy vasárnap délelőtt udvarán élvezte templom utáni kávéját, midőn elébe áll egy kis, sovány, sárga fiatal ember, kezében egy jó zacskó arannyal. — „Hogy hívnak, mit akarsz?“ „Sabéki Lázár, kegyelmes uram, a te hived; arra kérlek, add nekem jóságodot árendába; ime hoztam is rá előpénzt 2000 aranyat“. — Milos meg volt lepette, sokáig hallgatott és erősen fixirozta a fiatal embert. — „Hát te verted meg ezt a két nagy arnautát? te szunyog?“ — Sabéki nem felelt, ismét hosszú hallgatás, de Sabékit már verte ki a halálos izzadság. — „Hát aztán mennyit adnál te érte, ha oda adnám?“ „Ötszáz arannyal többet, mint bárki más; itt a foglaló.“ Milos egy darabig gondolkodott. Akkor kegyének jelöl — keleti szokás szerint — kezét csókra nyújtá, és megvolt az alku. Sabéki husz évig volt Heresten haszonbérlet, egy udvarban lakott sokáig az öreg herceggel, a ki igen megszerette a tevékeny elmés embert, gyermekeit is keresztvizez tartotta. — Sabéki szerencsés volt, mig ott lakott, igen meggazdagodott. Vénységére azonban csapások érték!

Milos három egyént nagyon respektált: Miklós csárt, a kirőt azt szokta mondani, hogy igazi fejedelemség született, — nejét, a hercegnét, a ki meg is érdemelte, hogy az egész világtól tiszteltessék, — és doktor Patzeket, a ki egyetlen fia vezére, nevelője és tanítója volt.

Miklós csár irt Bukarestbe, hogy vegyenek egy alkalmas házat orosz konzulátusnak. Mí helyt ezt Milos meghallotta, rögtön íratott a csárnak, sőt el is küldte az iratokat saját háza és helye tervével, esedezve, hogy fogadja el a csár ő tőle ajándécul, hűségé jelöl. A ház mai napig orosz konzulátus. Hanem Miklós csár nem olyan ember volt, a ki ajándékot fogadjon el, titkon megvétette a Szerindár melletti házat és íratott Milosnak, hogy „a cserét elfogadja, és hiszi hogy a Szerindár melletti házal nem fog vesztíteni a herceg“ — így lett a ház a Milosé, a hol most Krisztodor keleti restaurántja, belül pedig Mándi hazánkfia kitűnő és Bukarestben legjobb fotográfiai intézete van.

Milosnak egyszer egy török barátja egy cserkesz nőt ajándékozott, Daniát, egy szerezsen leánnyal, — és e mobilia Milosnak nagyon tetszett, de félt a néha el-ellátogató hercegnétől. Csináltatott hát a nagy kiterjedésű heresti jóság szélén — néhány ölnyre a határtól — egy alkalmas házat, és ha neszét vette a hercegné jövetelének, e keleti ritkaságok oda vándoroltak, míg a hercegnének tetszett ott időzni. Később ezt a Daniát Milos férjhez adta a borbélyához.

Emberismeretére ő maga is sokat tartott. A tanult embereket nem nagyon becsülte, sőt dr. Pa zeknek is gyakran szemére vetette, hogy Mihály herceg nagyon sokat tanult, jobb ha egy szerb fejedelemtől azt hiszik, hogy nem tud sokat, jó hasznát lehet annak venni. Az igaz, hogy ő hasznát is vette. Egyszer a francia követ jött hozzá valami kérés- vagy követelés-félével. Milos mindent ígért, de esze ágában sem volt, hogy tegyen is valamit. Mihály herceg szemére vetette apjának, hogy vagy nem kellett volna megígérni, vagy ha megígérte, meg is kellene tenni. „Enye fiam, de keveset tudsz te! maholnap a trónon ülsz utánam, de felek, majd sokszor rászédnek. Hát azhiszed te, hogy az a francia nem tudta, mikor velem beszélt, hogy semmit sem fog kapni? Hiszen ha kilökettem volna, akkor sem lett volna semmi baj, mert a nagy Franciaország csak nem fog ezért háborút kezdeni a kis Szerbiával, hanem szóval végeztük volna el a dolgot, mert ezek a konzulok csak szóból élnek, mint a prókátorok.“

Mig Milos számkivetésben töltötte életét és halmozta a pénzt, addig Mihály herceg szorgalmasan tanult és bejárta Európát és az európai udvarokat. 1852-ben Franciaországban voltak dr. Patzekkel, az államesiny után frissiben látogatták Napoleont, s az audiencián mind a ketten jelen voltak. Midőn haza érnek, kérde Mihály herceg doktor Patzeket: „na tata, hogy izlett az új császár?“ „Hát csak azt mondom, hogy ő császár most, én pedig csak doktor vagyok; de én három nappal tovább leszek doktor mint ő császár.“ — 1871 őszén doktor Patzek Heresten volt Romániában, e sorok írója pedig Bukarestben. Egy reggel látom a távirati sürgönyökben, hogy tegnap d. u. Napoleon fogoly lett, és leköszönt a császárságról. Hamar veszek egy kocsit és kimegyek Herestbe, magammal vive vagy három különféle újságot. Ott V.-né asszonnyal összebészelve, az ottani pompás erdő egy szögében oszonnát rendeztünk, én pedig ugy csináltam a dolgot, hogy a doktor semmit nem sejtve, velem sétálni az erdőbe jöjjen. A séta alkalmával az öreg ur igen sötét dolgokról kezdett beszélgetni. Már akkor többször szíváfájdalmakról panaszkodott, — de midőn a kijelölt helyre értünk és megpillantotta a V. családot, a

hét gyermekkel, kik egész zajt ütöttek láttára, egészen fölvidult. A gyermekek, mihelyt meglátták, elkezdtek kiabálni, ugrándozni: „doktor bácsi, doktor bácsi! megnyerte szavát, hurrah!” Doktor bácsi egész gyermekvidám lett. „Na hát kurucz — így hívta a kis V. Kálmánt, kit mindnyája közt legjobban szeretett — mit nyertem én meg?” „Hát keresztapám ma is doktor, de Napoleon már nem császár, imé itt vannak az ujságok”. — Természetes, hogy az est igen vidáman tölt el és a szívifájdalom félre volt téve.

Mihály herceg jó szíve ismeretes volt, ki is aknázták egy párszor igen érzékenyen. Egyszer Bécsben laktában jön hozzá egy belgrádi kereskedő, előadja, hogy neki Pesten milyen sok disznója van eladásra kész, de még tengerire van szüksége, és vár is egy újabb transzportot Szerbiából, szüksége van huszezer forintra. Kapott is már pénzt, de kell egy giráns, csupa formálítás, pár hét múlva ugy is kifizeti, ő ugy is az „Obrenovicok hive” (ez volt az Obrenovicok Achilles sarka). Na hát a herceg gíralta a váltót és — harmincz nap múlva fizetnie kellett volna, de nem volt honnan. „Doktor szaladj Bukarestbe az öreg herceg után.”

— Mikor Milos meglátta doktor Patzeket, rá kiáltott: „Mi baj, doktor, beteg Mihály?” — „Ha beteg volna, nem volnék itt.” — „Hát pénz kell ugy-e? de előre megmondom, egy fillért sem kapsz.” — „Ha hat nap múlva nem fizet a herceg, ugy baj lesz, mert vagy nagy kamatra lesz kénytelen fölvenni, vagy oda sétál, a hol még Obrenovics nem volt soha; a német nem tréfál.” — „Oda bizony te, doktor; meg is érdemled.” — „Nem jó az ördögöt a falra festeni kegyelmes uram; azt gondoltam pedig, hogy ha most pénzt kapok, egyuttal elviszem Belgrádba is azt a bizonyos summát X-nek — ismét a régi seb.” — „Na hát mikor indulsz doktor?” — „A ma éjjeli gözössel Gyurgyevóból egyenest Belgrádba.” — A Mihály herceg pénze még azon órában expedálva lett per posta, a szerb hazafiságot gerjesztő csomó pedig per doktor Patzek gőzhajóval Belgrádba; — de — de mikor már a pénz Belgrádba át volt sundám bundámozva, akkor vették észét az illetők és a távozó postát — ki szép simára volt borotválkozva, az osztrák esendőörök Zimonyban letartóztatták és szállították per Pest, Bécsbe. — De hogy is gondolhatta a doktor, hogy leborotválva meg nem ismerik, hiszen ha valaki egyszer életében látta doktor Patzeket, azt a határozott, de nem disztelen orrt, azt az átható beszélő nagy kék szemeket, azt a philosophusi magas derült homlokot, — az tán még fej nélkül is reá ismert volna. Érdekes, hogy midőn Pesten az indóházánál ebédeltették a doktort, a szomszéd

asztalnál mulatott vagy hat akademikus fiatal ember, a kik őt olvasnak gondolták. Látták, hogy politikai fogoly — ez a Bach-korszakban volt — és azon tanakodtak, mikép lehetne ez öreg olaszt megszabadítani? Ezt a doktor soha nem felejtette és édesen emlegette, hogy csak nincsen a mi fajunknak párja, nem irtja azt onnan ki senki és semmi, magyar lesz az, míg egy lesz belőle.

(Folyt. köv.)

Egyveleg.

A Niagara vizesést villanyfény által akarja egy részvénytársaság kivilágítani s pedig parabolikus reflectorok s más tudományos eszközök által a leg-sötétebb éjjel villanyos szivárványt akarnak előállítani. A vizesés mögött továbbá ugy akarják a villanylám-

melyeket a monreali vasuton szállítottak el; de csak az egyik jutott New-Yorkba, hol nagy érdekeltséggel várta a közönség. A másikat Coneyssandban, e tartalék helyen hagyták vissza. Azt, a melyik New-Yorkban látható, a szokott módon fogták, egymástól két lábnyira eső szőlőpók között. Az apály szárazon hagyta. Nem minden nehézség nélkül történt a beteretése ama 12 láb hosszú és 4 1/2 láb széles ládába, a melyben szállíták, előbb tengeri fűvel jól kibélelve ez ideiglenes lakást. Az ut tartamában, egy hétig, folyvást vízzel locsolták a cset testét. Ez állat még csak csecsemő, de már is 12 láb hosszú, 4 láb széles és 5 láb magas; hátá ezüstös fényben ragyog s farka már is szörnű idomzatú.

Hegycsucok gyűjteménye. Egy német, ki évenként Svájcban utazgat, a legkritikább gyűjteménytel bir. Hegycsucok gyűjteménye ez, melyet a német ugy szerez meg, hogy egy kalapáccsal a zsebében minden magas hegyet megmászik, a legfelső sziklából egy darabot leüt, ezután elviszi muzeumába. Eddig már 38 ily köve van.

A zuluk hangszereiről érdekesen ír a „Temps” tárczája. A zuluk egyik hangszere egy lopótőkből áll, melynek tetejét levágják, belét kiszedik, s a tökök kiszáritják. Azután hurokat feszítenek a kivágott rész felé. Az egész szerszámot nyakba akasztják, egyik végét a balkézben tartják, másik kezökkel meg a hurokat verik. Hogy a hang erőteljesebb s zörgőbb legyen, a kezdetleges tamburint, mert annak lehet nevezni, kagylókkal agatják tele, melyek a zene alatt összeütődnek. Másik hangszerek egy fára egyenközen helyezett vaslemezekből áll, melyek közepét fonál erősíti az átlukgattott deszkára. A hosszabb vaslemek közé körülbelül ugy vannak a rövidebb, tehát vékonyabb hangot adó vaslemek helyezve, mint a zongorán a fekete billentyűk a fehér billentyűk közé. A zuluknak e hangszere csak arra való, hogy fejletlen izlésű énekeket méla zsongással kísérik.

London utcai forgalma. A 3 1/2 milliónyi lakosságú London utcai forgalmáról csak a számok adhatnak igazi fogalmat. Igy naponként 1400 omnibus s körülbelül 5000 kocszi közvetíti a forgalmat, azonkívül töméntelen fogat, te-

herkocsi, s más alkalmatosság. Legnagyobb a forgalom a délelőtti órákban, midőn a környékről s a város legkülsőbb részeiből száz meg százezeren özönlenek a központ felé. A Cityben, hol körülbelül 70,000 lélek lakik, az üzlet óráiban több mint egy milliónyi ember fordul meg; London-Bridgeben naponként 20,000 kocszi, s 200,000 ember. Természetes, hogy ily óriási közlekedés mellett az emberi élet is gyakran veszélyeztetve van. Az ily történet szerencsétlenségekről a londoni rendőrség a következő statisztikát állított össze: Kocsi-elgázolás következtében meghalt 1874-ben 124, 1875-ben 87, 1876-ban 130; megsérült 1874-ben 2568, 1875-ben 2704, 1876-ban 2740 ember.

Angliában a jelen első felében 8990 esdől volt, ebből 1553 nagykereskedőkre s bankároknak esett, 7437 pedig kiskereskedőkre.

I. OBRENOVICS MILOS SZERB FEJEDELEM. (EGYKORU KÉP UTÁN.)

pát fölállítani, hogy a sugarak a vizen keresztül hassanak s mintegy a hold fényét és vízjékét tüntessék vissza.

A kínai császárt sajátos veszély fenyegeti, minő más országokban elő nem fordulhat. A mennyi birodalom jelenlegi uralkodója ugyanis a volt császár unokatestvére s fogadott fiúve s így, a megszokott rend ellenében, ugyanazon nemzedékhez tartozik, mint elődje, ugy hogy a chinaiak most már képtelenek a régi szokás szerint tisztelni az uralkodó elődjét. A régi állami szertartásokat ezért sok tekintetben meg kell változtatni s ez ügy Pekingben oly nagy nehézségekre s heves ellenzésre talál, hogy komoly baj is származhatik belőle.

Czethal az aquariumban. A newyorki aquarium egy czethallal gazdagodott. Mintegy tizenöt embert küldött ki az intézet igazgatósága a Labrador partjaihoz, czetfogás végett. Kettőt sikerült is fogniok,

Levél a Rákosról.

Tíz év előtt. — A napfoltok és a vállalkozás. — A rákosfalvi telep. — A színházi komposzteszoratus.

A kaszárnya-élet télen se valami kíváncsot, de nyáron meg még csak nem is élet. Már pedig Budapest majd minden ház olyan, mint a kaszárnya, fogolynak érzi magát az ember s mihelyt az első rúgy fakad és melegebb lesz a nap-sugár: kirepülne belőle mint a madár, ki a szabadba a börtönfalak közül.

Ah, más nagy városok környéke mérőföldre nyúló gyűrűben egész édenkert köröskörül. pompás ültetvényekkel, nagyszerű kertekkel, mosolygó villákkal, — itt nálunk a vámsorompón kilépve mindjárt homokba süppedünk s a hol a kövezet végződik, ott kezdődik a pusztaság.

Egy évtizede csak, hogy itt-ott egy-egy oázis képződik, lassan-lassan terjeszkedve s meghódítva a homokot maga körül. Ötven év múlva Budapest is körül lesz ültetve talán fákkal, kertekkel, kivált ha egyszer-kétszer ugy nekiiramodik a terjeszkedésnek, mint tíz év előtt.

Ah, az nevezetes idő volt arról a tulajdonságáról, hogy akkor rohamossággal folyt mindenféle üdvös és kevésbé üdvös vállalkozás, egyenes és görbe vasutépítés, a gründerás száz és száz-féle neme, sőt még egy háború is, melynek végén egy ország öt milliárdról volt kénytelen váltót kiállítani egy másik országnak. Szédelgés korszakának nevezik még ma is, az értékeknek és értéktelenségeknek ama szédületes magas fokra esigázásától, melyről a lezuhanás száz meg száz-ezer egzisztenciát tett problematikusá. Minden ember üzletember lett, csereberélt, vásárolt, eladott, részvényt, házat, értékpapírt, gyapjút, konzessziót, hivatalt mindent. Most „Geld für Alles” a jelszó; „Alles für Geld” volt akkor.

Alig volt foglalkozási osztály, melyre el ne ragadt volna a járvány s még a szellemi téren foglalkozó, a tanár, tudós, művész, poéta is elmerült a realismusban s arról ábrándozott, hogy este lefekszik szegényül, de azzal a komoly elhatározással, hogy reggelre mint gazdag ember kél föl.

Ne csodálkozzunk rajta. A materialisták kimutatják természetudományi alapon, hogy szabad akarat nincs; az ember a föld, víz, levegő, a hő és villanyosság, a hold és planeták behatása alatt kénytelen azt tenni, a mit tesz s a ki turós csu-zát eszik vacsorára, az mást fog tenni holnap, mint tett volna, ha malaczpörköltet vacsorál.

Proctor „Más világok, mint a mienk” című nagy hírű munkájában hosszasan, de érdekesen értekezik a napfoltokról. A csillag-vizsgálók észleletei kimutatták, hogy a napban észlelhető foltok változási processzusának tizenegy és három negyed évi rendszeres cyclosa alatt, mely alatt e foltok egyideig egyre szaporodnak és nagyobbodnak, ugy hogy van egy idő, a mikor teljesen elborítják a ragyogó égitárlány arcát, — aztán innen kezdve ismét mind kevesebb lesz a folt a fényes arcon, mely végre egészen szűz szeplőtelenységben jelenik meg az ég boltozatán.

A kik az égi testek határozott időközökben megújuló rendes jelenségeit az emberi társasélet bizonyos tüneteivel kombinálták, arra a tapasztalatra jutottak, hogy ezek egyszerre és együttesen szoktak megjelenni, egymással tehát, eddig ugyan még föl nem derített, titkos, de tagadhatatlan causalis nexusban állanak. A nagy vállalkozások például akkor kapnak leginkább lábra a földi lakók között, a mikor a foltok száma a nap koronáján kulminál. S mivel a nap magasabb rangot foglal el az égi testek között a sár-tómegnél, melyet földnek nevezünk, s a föld függ a naptól és nem megfordítva: természetes dolog, hogy a nap arca nem a földi üzelmek, a szédelgés fölötti gyászában sötétül el, — ezt csak a poéták hiszik, de a megfordítva, a földi szédelgés szükségesszerű folyamánya a nap foltjainak.

Ne kárhoztassuk tehát az embereket, ne fogjuk az emberiségre a romlottságot és korrupciót, mert ártatlan benne, — magnas, égi hatalmak az okai mindennek s tizeneg és háromnegyed év cyclosus belül biztosra vehetjük, újra lesz egy svindli-korszak és egy krach.

Hát ezt jó lesz tudomásul venni az üzletvilág embereinek; hasznát vehetik, ha a szerint rendezik be ügyeiket.

A mondott évben borzasztó foltok lehettek a nap arcán, melyek előidézték az emberek között a vállalkozást, az üzletvilágban azt a szédületes élénkiséget, melynek végül a krachban tört ki a nyaka.

Abban az évben minden ember azon volt, hogy földet vegyen, akármi legyen áron, akármi rossz helyen, csak földet, — mintha mindenki félt volna, hogy neki majd nem jut belőle annyi, a mennyi a legnagyobb országfölditónak is elég, ha eltemetik. Annyi lett egyszerre a fővárosban a földbirtokos, mint a gomba. Gazdag földesurak, kiknek a főváros környékén uradalmak voltak, apró darabokra hasogatták birtokaik egy részét s adogatták el szegény embereknek háztelkekül 3—4 frtjával a legsivőbb homok négyszög-ötlet, mely még legelőnek se volt használható előbb, nem teremvén rajta egyéb növény mérges, maró kutyatejné. A szegény ember hogy ne kapott volna rajta, hiszen csak tizenöt év alatt kellett lefizetnie a vételárát évi részletekben, a nagylelkű uraság nagyon kegyes, beéri, ha öt perzentjét kapja meg a hátralevő tőkének.

Igy sikerült aztán a nagylelkű uraságnak a földet, mely egy megveszekedett fillért se hajtott addig, értékesíteni, átváltoztatván 5—10,000 forintos tőkévé minden egyes katasztrális holdat.

A szegény emberek aztán, a mint az első rátát lefizették, nekiestek az avar földnek, bekerítették lécczel, deszkával, ástak a telek közepére kutat, építettek kis házat, istállót, a kertet megrágyázták, ültettek bele zöldseget, neveltek benne fát, a munkás ember verejtéke csodákat mivelt s pár év alatt egész úde oázis támadtak a pestkörnyéki sivatagterengeren. Ha így megy, egy évtized alatt paradicsomkertek gyűrűje futja körül Magyarország fővárosát.

Csak egygyel nem számolt a szegény ember, a ki földet vásárolt. Azzal t. i. hogy az első ráta lefizetésére megkívántott összeg egybekapargatására fél emberélet szorgalmát kellett megfeszítenie s a mi azontul fölmaradt, elnyelte az első beruházás, a kerítés, az épületek, a kert, a kut, s ezentul a további rátáknak, a hátralekös tőke kamatainak, az adónak egy év alatt kell bekerülnie. Az pedig be nem került. Hittelhez kellett hát nyulni, az meg szegény embernél hamar kimerül.

Ekkor aztán érvénybe lépett a földesur joga. A szerződés ugy volt megkötve, hogy az évi részlet vagy kamat fizetésének elmulasztása esetén a földesurnak joga van visszavenni az eladott telket. Visszavette hát s kapott a kutyatejet termő homokbucka fejében kész telket, házzal, kerttel, mindennel, — a szegény ember pedig elbujdokolt világgá s ki tudja, melyik utárokon pusztult el családjával.

Hja, „volenti non fit injuria” s „contractus contrahentibus legem ponit,” s jól rendezett államban a szerződések szentségének állni kell. Az uszorasokat üldözik ugyan, de csak csin-ján, s azok közül is csak azokat, a kik pénzzel uszoraszkodnak. A föld az más.

Sok kis ember elpusztult tehát, de a főváros környéke emelkedett, a házak állnak s a kertek fái nőnek évről évre. Az új érték és új adótárgy; az államhatalom pedig eleget tesz hivatásának, ha gondoskodik, hogy adóforrásai szaporodjanak. Ez az igazi haladás.

Igy támadt Budapest környékén igen sok telep, mely nem tűnt el a nap szeplőivel, hanem áll ma is s oly szépen jövedelmez kincstárnak s földesuraságnak, a mily szépen még soha más országban nem jövedelmezett kutyatejgazdaság.

De nem csak ily szép mesterséges módon keletkeztek. Volt földesur, a ki komoly, szolid üzletet csinált s sokszorta olecsóbban ugyan, de csak készpenzfizetés mellett adta el parcellázott telkeit. Adsa nesze, quitt, semmi keresetünk egymáson. Itt persze nem lehetett játszani hozomra, s így történt, hogy itt többnyire pesti házi urak, ügyvédek, orvosok, táblabírák, jómódú iparosok vásároltak, kik azonnal hozzá is láttak, hogy vásárolt telkükből rövid időn kellemes nyaraló hely legyen. Épültek a csinos villák, s volt drága dolog a kertészeknek a sok miniatűr park kieszérelével, lombos díszfák, egész éven át virító bokrok s válogatott gyümölcsösök ültetésével, melyek közé jutni kellett helynek a virágágyak számára is, sőt még a veteményes kertnek is, hol a karfiol, paradicsomalma, kalarabé, és a többi mellett még egy kis koraerő szőlő s egy kis dinnye is megteremjen.

A hely szépen volt megválasztva egy nyaraló telepnek a kerepesi úton, a híres Rákospatak mentén, félánnyira Budapesthez, mint Londonhoz Chislehurst. Kissé emelkedett fönsík, melyről rá látni a fővárosra, a budai várra s királyi lakkal, a szentgellérthegyi citadellára, a budai és szentendrei hegyekre, melyek közt a Svábhagy kivált napkollektor gyönyörűen veszi ki magát éles körvonalakban kivehető fehér és sárga nyaralóival, a mint a nap nekifekszik s ragyogó világításba öltözteti arany sugaraival.

Sokakat esábitott a szép fekvés, a jó termőföld, a Festetics-fele park, százados faival az oda egyenes vonalban húzódó arnyas kerepesi állé, s kivált a közelség. Egyszerre szállotta meg az írói és művészi köröket is a vásárlási kedv s a nemzeti színháznak alig volt módosabb tagja, a ki ne sietett volna megvetni e helyen alapját a maga leendő tuculanumának.

Egy házban laktunk az ifjabb Lendvai Marczival. Egy reggel betoppant hozzám s mondja: — Jer pajtás, kiviszelek a jószágomra.

Nagyot néztem az univársális „pajtás”-ra, kiről soha se tétélezte volna föl senki, hogy több földje lehessen valaha, mint a mi a csizmája talpára ragad. Azt hittem, valami jux sül ki a dologból s egész ironikus hangulattal követtem.

Tavaszi eleje volt. Kőbányának mentünk, a meg akkor új „lófejű vasuton” s a hol az véget ért, neki a mezőnek s árkon-bokron keresztül egy szép fásor irányában az országutig.

Száraz homokbuckák tengere terült el előttünk, a meddig a szem ellátott: ellátott pedig egész odáig, a hol Pest violaszín legkőrebből ki-nyult egy-egy torony vagy gyári kémény. Itt közvetlen előttünk volt egy pár poros akác s az országot mellett egy kocsma, mely egy kovács-műhely, a minő az országot mellett akárhol található.

— No lásd, ez a történeti hírv Rákos, a hol őseink országgyűléseiket tartották. Most sivatag, de ötven esztendő múlva Budapestnek külvárosa lesz — mondá Lendvai.

En egész lehangoltan kértem: — Hát itt van a te telked? — Itt pajtás, a legszebb helyen — mondá s néhány lépéssel elvezetett egy emelkedettebb helyre, melyen csuklóg süssédt a láb a parázs homokba. A domb teteje szép kilátást engedett a budai hegyekre, a főváros egész környékére. — Hát elhiszed-e, mondá, hogy mikor elődeink itt táboroztak, ezen dombon állt a király sátora? Másutt csak nem állhatott!

Nekem semmivel se volt nehezebb itt hinni, mint ezer lépéssel, vagy két mérőfölddel odább: hát elhittem.

— Nagyszerű nyaralót fogok én építeni ide, pajtás, — folytatá körüljárta tekintetét a szép vidéken. — Ha kinézek, egyenest a király ablakaiba látok s jó táveszővel azt is kivethetem, mit csinálnak odabenn. Kert lesz a ház körül, hogy csodájára járnak.

E pillanatban három alak közeledett felénk. Egy tisztas öreg, fehér hajjal és szakállal, s ki-mondhatatlan barátságos szemekkel, — egy igen szellemes arcú, mintegy 38—40 éves elegáns férfi, — és egy különös groteszk alak, alig negy láb magas, rengeteg fejjel; mellén, hátán kinőve. — A, itt jön a komposzteszoratus — kiáltá Lendvai, — ezek mind rákosi földesurak; Szigligeti, Szerdahelyi, Lehmann.

Ezek aztán kifogyhatatlanok voltak a tervezetésben. Kivált Szerdahelyi versenyzett Lendvaival, melyeknek lesz itt szebb tündérpalotája. Lehmann azt mondta, ő előbb nem épít, mig nem lesz itt legalább is száz ház, de akkor aztán épít valami különöset, azt kell majd megnezní.

Csak az öreg Szigligeti mondá: — No én szívesen eladnám a magamét, ugy se lakom én itt soha...

Ez tíz esztendő előtt volt. Az akkori homoksvatagon ma már több van száz kis háznál s harmincz csinos nyaralónál, szép lombos kertekkel; egy nagy iskolával, melybe ma már közel száz gyermek jár.

Két év előtt sokszor lehetett látni egy jó öreg urat a stálini a kertek egyikében a fák alatt, csevegő apró gyermekeknek magyarázva, hogy „lásd ez itt dinnye; most még csak akkora, mint egy pohár, de két hét múlva akkora lesz, mint a fejed. Akkor aztán megeszszük. Meglásd, milyen jó az!”

Az öreg Szigligeti, a ki legkevesebb kedvet

mutatott hozzá, fölépítette a maga kis üdülő helyét, melyben oly boldognak érezte magát utolsó évében. S ma is tele van a kert az apró csevegő gyermekek zajával.

Lehmann is épített bizarr furcsa kis házat, mintha csak a szinpadra szánta volna s csinált köréje kertet, bokor-csoportokkal, különös növényekkel, szobrokkal, a tornácra futó folyondár-guirlandokkal, — egy tökéletes dekoráció. De üres és lakatlan, egész éven át senki nem fordul meg benne.

A Szerdahelyi palotája helyén szerény kis milimári-ház áll, istállóból. Ez lett a palotából.

Lendvai tündérlégyvárának telke, a régi királyi sátorok helye még ma is olyan homokbucza, mint volt tíz év előtt. Gyér rozs ha megterem benne néhanapján....

A színházi komposztesztorátusnak mind a négy tagja elköltözött egymás után. Legelőször Szerdahelyi, kevéssé rá Lendvai, aztán Lehmann s végre Szigligeti. A legfiatalabb ment legelőször, a legidősebb utoljára.

Most már mind a négyen ott vannak a ke-repesi temetőben, szűk, sötét lakásban s a rákosi fák levelét sirjok fölött szórja széjjel a szél....

Törs Kálmán.

A Baragán.

II.

Arra, ki a szép magyar alföld délibábos síkjain nőtt fel, ellenállhatlan vonzerőt gyakorol a síkság; szinte örültem azért, midőn pár év előtt némely birtok-ügyek elintézése végett azon megbízást kaptam, hogy menjek Buzeuból Pogonon és Andrasestín át Kalarásra, s így alkalman nyílt e rengeteg pusztát teljes szélességében metszenem át, és most már nem nyolezad magammal betömve egy brassoveankába, sem lélekkrázó posta-taligán, hanem az immár itt is divatos lett könnyű magyar kocsin, s jól neki készülve golyós és srétes fegyverrel, hogy a daru, tűzök reznek s vad lud csapatoknak ne csupán pusztá szemlélésében gyönyörködjem.

Már maga a 7—8000 lélekkel bíró Buzeu városka a síkon fekszik, ámbár háta megett egy mértföldnyire meglehetősen magasnak kezdődnek a legkeletibb Kárpátok erdő- és szőlő-borított lábai, maga a város abban ül el magyar alföldi városainktól, hogy épületei csinosabbak, tarkábbak, keletesebbek, hávéházi látogatottabbak, nyiltabbak s utcáinak nagy része bár nem igen jól, de közeve van, egy pár utcája csupa bolt, s a város közepén csinos népkertje s talán az egész országban legszebb püspöki rezidenciája van. De a mint délre elhagyjuk az indóbázt, egyszerre olyan tér nyílik előttünk, mint a Kunság vagy Békés vármegye síkság; mocsáros legelők, buza-kezesek s zöldelő kukorica-földek közt kigyózó poros út, változatosság kedvéért egy-egy sásas és nagy tó, melynek szikes partjain fehér kőcsagok és fekete szelkáltók ácsorognak s a bibicz és sárlay sikoltozik, túl a dombosabb hát tetején egy pár halom — határjelző, — temető hely, áldozó oltár, vagy valamely rég kihalt néptől tán nagy győzelem emlékére emelt trophéum? bizony az utókor nem sokat törődik az emlékekkel, folszántja a kisebbeket, csősz kunyhót épít előt, és csaknem teljesen lakatlan Baragán így népesedik be.

A föld itt kissé kötetlen laza, úgy hogy a buza igen gyakran kifagy, annyival inkább, mert az oroszországi szelek, leterítve az Erdély és Moldova közötti magas Kárpátok által, másfelől a Fekete-tengerről akadálytalanul jöhető viharok szibériai hidegekkel teszik a telet, leginkább tehát tavaszi buza, köles, kukorica és paszuly termeltetik; a nép annyira munkás, hogy bár minden családra kerek száz holdnyi föld jut, a határnak alig egy harmada marad legelőnek. Szikes földnek itt messze híre sincs, mégis van sós, még pedig annyira sós, hogy igen erős telnek kell lenni, hogy be bírja fagyasztani, — persze 6—700 holdnyi területű és közepén két ölnyi mélységű; rák, hal, csikfélének benne híre sincs, gyógyfürdőnek talán jó lenne, ha már a Buzeu folyam mellett Balta alba és Balta amára (fehér tó és keserű tó) el nem vonta volna innen a látogatókat; megérdemelné, hogy geológusok tanulmányozzák sósá változása okát, mert egy 150 éves régi okmány kétségtelemmel teszi, hogy akkor a benne való halászatot jogért perelt a két szomszéd s a fejedelmig apelláltak,

a mint házába belépve, a hepe-hupás piszkos föld helyett padlózatot, a baltával faragott, durva pokróccsal leterített pad, kanapé, ágy, asztal s mindenül szolgáló univerzális butor helyett mesteri szövött finom pokróccsal leterített törökös divánt, asztalt és székeket kaptam, aztán a városi szokásos édességet, friss vizet és fekete kávét. Majd befogott egy kopott lőcsős szerbe két olyan csikót, mely testvér közt is megér 100 aranyat s ki kelle mennem a tanyájára. Maga a tanya ugyan sokkal kezdetlegesebb mint a mi alföldi tanyáink, de sajátságos, hogy itt az egész országban csak az alföldi édes társán, a sik s kevés népességű Baragánon, illetőleg a Jalomitza mentén jönnek dívatba, világos jelöl, hogy ugyanazon okok másutt is hasonló eredményeket szülnek. De meglepetésem akkor volt csak igazán nagy, a mint láttam, hogy bérései vas ekével szántanak, és 4 ókor vagy 4 ló mellé egyetlen egy ember munkából, mert tudni kell, hogy az ország legmagyobb részében, ámbár a lakosság tisztán csak földmivelő, máig is oly durva, óriás alakú, nagy faekék vannak, a minőkkel talán Aeneas bérései szántották fel két és fél ezer év előtt Latiumot, ebbe belé fogtak 6—8 db. ökröt, egy ember aztán vezeti kötnél a két első, egy vagy két ember döföli oldalt az ökröket, a negyedik meg hátul tartja az ekét, és szántanak ezzel négy ujnyit mély, de kétarasos széles girbe-gurba barázdát s vetnek az ilyen egy szántásba búzát, buza után repezét, repeze után megint búzát, megint repezét és mégis terem!

Ebédre még 4—5 atyafi is meghívott, mind jó módú, jó kinezésű, rengeteg terméttől embe-rek, végtelenül elűtők az ország nagy többségének bár elég szálás, de görbe, beteges színű lakóitól. No atyámfiai — mondom — ilyen hat szál embert nagy darab földön nem látni egyhamar, ugyan honnan ered a nemzetségek, talán Szerbiából? — Nem, uram, mi nem vagyunk szerbek, hanem tősgyökeres igazi rumunok, ungureánok, a mint itt nevezik az erdélyi embert. Meggyőződtem aztán, hogy az egész Jalomitza és Baragán fő-főtelepülők mökán ivadékok, némelyek honnmaradt rokonaikkal ma is fontartják az egybekötést, s a mokának erős testalkata mellett azon nálunk tanult előnyöket is öröklötték apáinktól, hogy jobban élnek, jobban építkeznek, ruházkodnak és sokkal vállalkozóbb szelleműek itteni vérokonaknál, szeretik a lovakat, míg ellenkezőleg rumun honfitársaikkal kedvenz ikevonója az ökor, s a bolgároknak és bolgár eredetűeknek meg a bivaly. Maga az Andrasesti 20,000 holdas jószág bérlelője is egy Bukur nevű erdélyi mokának a fia. Az öreg a negyvenes évek elején jött le pár száz birkával, mint rendesen most is lejárnak egész Dobrudzsáig, itt birkái lassanként megsaporodtak. 48-ban már saját nyája számára bérlett pusztát — persze egy huszas volt akkor itt a pusztának holdja — a birka mellé marhákat, sertéseket, lovakat szerzett, és mert mokának, majdnem semmibe kerülő életmódját haláláig megtartotta, 30 év múlva aztán fiaira vagy 150 ezer birkát, 5—6 ezer nagy lábas jószágot, egy fekvő birtokot és a munda szerint egy véka aranyat hagyott. Az atyafiság egy része hazulról szintén az öreg közelebe jött, juhászai, bojtárjai, csikósai, sőt cselédei is, de még komondorai is, mind Erdélyből valók s lassanként a még csak egy század előtt is csaknem teljesen lakatlan Baragán így népesedik be.

A föld itt kissé kötetlen laza, úgy hogy a buza igen gyakran kifagy, annyival inkább, mert az oroszországi szelek, leterítve az Erdély és Moldova közötti magas Kárpátok által, másfelől a Fekete-tengerről akadálytalanul jöhető viharok szibériai hidegekkel teszik a telet, leginkább tehát tavaszi buza, köles, kukorica és paszuly termeltetik; a nép annyira munkás, hogy bár minden családra kerek száz holdnyi föld jut, a határnak alig egy harmada marad legelőnek. Szikes földnek itt messze híre sincs, mégis van sós, még pedig annyira sós, hogy igen erős telnek kell lenni, hogy be bírja fagyasztani, — persze 6—700 holdnyi területű és közepén két ölnyi mélységű; rák, hal, csikfélének benne híre sincs, gyógyfürdőnek talán jó lenne, ha már a Buzeu folyam mellett Balta alba és Balta amára (fehér tó és keserű tó) el nem vonta volna innen a látogatókat; megérdemelné, hogy geológusok tanulmányozzák sósá változása okát, mert egy 150 éves régi okmány kétségtelemmel teszi, hogy akkor a benne való halászatot jogért perelt a két szomszéd s a fejedelmig apelláltak,

tehat jövedelmező lehetett benne a halászat, de ma sós vizeben semmi hal meg nem élhet. Műkedvelő turistáink kaphatnak ajánló-levelet Varradi Baich Milos úrtól, e szép jószág szereztetelmű földesurától.

Eddigélre valami nagy part vagy emelkedett hát nem szakítá meg a végletlen síkot, maga Andrasesti is alig fekszik 4—5 öllel magasabban a Jalomitza víztükrénél, de a mint a folyamom lélekvesztő kompon áthaladunk, s a két kilométernyi, kissé mocsáros völgyön áthalatunk, egyszerre 20 ölnyi magas szakadékos meredek part állja el utunkat; mértföldnyi közzökkel itt-ott a lefolyó víz, vagy az emberi kéz nyitott egy-egy veszedelmes szűk feljárt, minden falu számára egyet, de a faluk nem a szép kilátásu tetőn épültek, hanem szerényen meglapulának a part aljában; itt védve vannak a szörnyű szelektől, és 2—3 ölnyi mély kut már jó ivó vizet ad, de fenn, ott kezdődik az igazi Baragán, a 4—5 mér föld szélesen s 10—12 mfd hosszan majdnem egészen lakatlan sík, egyenes pusztá.

Itt már sem falu tornya, sem fás ligetek, sem magas kútgének nem emelkednek, legalább jelző pontokként, a végletlen síkon tévedező szemnek, sem tavak és zöldelő náddal kanyargó erek szallongó sárlayaikkal s rikácsoló nádi verebekkel nem viditnak fel, legfeljebb a forgó szél sodorít egy-egy tánczoló por-oszlopot s egy-egy magasán szálló farka daru kurjantása mutatja, hogy a pusztának is vannak lakói. Eleintén egy-egy mértföldnyire még a faluktól megmivelt földek közt víz utunk, ámbár a mivelen meglátszik, hogy a föld alig volt földkarmolásza, a sorba vetett kukoriczát is csak ekével, nem kézi kapával töltögették fel, — de ezentul ős legelőkre jövünk, hol a fű, mint az amerikai prairieken, helyenként övig érő magas, még marha sines annyit, hogy illően leteleje.

Van pedig itt az is; egy rossz gunyhó közelebb legalább 5—600 vevő marha hevert a porban, türellemmel várva, míg az itatás sora rá kerül, mert itt egy kut volt, kut, a minőt a mi posványos alföldünk soha nem látott; 24 öles mélyre kelle ásní, míg a fenéken fél ölnyi vizre akadtak. Persze, hogy oly kútgém, mely ekkora mélyre szolgáljon, nem létezhetik, és így más kisegítő eszközöz kellett folyamodni; rezsut beállítanak a földbe egy emberi magas kis kútgaskát, ennek villája közt egy szita nagyságú forgó csigán át hosszú kötel nyulik le a vizig, végén veder helyett egy egész bivaly tömlőre nyuzott bőre lóg, a másik végébe aztán befognak két lovat avagy ökröt, s úgy vontatják fel a különben szép tiszta és jéghideg vizet.

Ez az itt letelező nagy gulya még nem a lakosságé, nem is az uradalom tenyész- vagy cifra gulyája — itt ez még teljesen ismeretlen, — hanem kucepek által hízalmai összevásárolt lecsigázott vén jószág; ezek a pusztákat bérbe veszik, átlag 4—5 frankért holdját, tavaszszal ide hajtják a sovány ökröket, s ősszel vágó székre viszik, de mivel a köznép marhahúst nem eszik, általában legfőképp hus nélkül csak mamaligával, hagymával, tojás és tejföllel ekezik el, a néhány nagyváros meg felét sem fogyasztatja el ennyi sok husnak : másutt ismeretlen, tömeges marhavágó intézetek, *zalkhánék* (a török szíhir hánéből) léteznek, hol a szegény barmok ezenként öletnek rakásra, s dolgoztatnak fel a kereskedés számára. A zsír és faggyú kiolvasztva, nagy bőrtömlőkre verve képezi a legfőbb cikket, mert nemcsak a mohamedán világ, de már Románia népe sem használ disznósírt, ezt a vaj és a marhazsír helyettesíti, a bőr és csont nagyrészt külföldi gyárakba vándorol, a húst pedig hosszú keskeny hasábkokban a forró napon megszállják, — ennek neve *pasztrama* s ez a nálunk való sonkát és füstölt húst helyettesíti.

Hát a nagy hadi készületek vettem-e hasznát, kérdeheti némely sport- kedvelő hirlap-olvasó? A felelet nem igen kielégítő. Láttam ugyan számos tűzokot s lőttem rájuk hatszor, de csak egyetlen egyszer találtam, mert bármi tökéletesen rakja is az ember az egy szál golyót a céltáblába az árnyékos lövődobban, a tűzokok többnyire túl lő, s réttel azonban a kocsai mellől felzúduló reznek csapatból kifőttem két csővel kettőt, s így üresen még sem mentem be Kalarásra. Hanem el kell még mondanom itt tanulságot, hogy egy hullott marhán lakomázó sós és keselyű-csapat közé legőregebb srettel alig 50 lépésről dupláztam belé, a legnagyobbat a lövés hanyatt lökte, második lövésem is csőrgött a tollakon mint a galambok szárnyára dobott kukorica, de azért nem kis bámulatomra egyetlen egy se maradt ott.

ricza, de azért nem kis bámulatomra egyetlen egy se maradt ott.

Im ilyen a híres baragáni síkság, Romániának Hortobágya, még a pusztai csárdák, szép csapló-rosnok és iszogató betyárok sem hiányzanak róla — a föld teremti az életviszonyokat, az embert olyanná, a milyen, csak abban különbözik a mi alföldünkötől, hogy a mig minket Tisza, Körös, Berettyó mindig kiönt, addig ez inkább vizsükében szenved, s a mig a Noé özönvize el nem borítja újra a föld golyót, addig itt vízveszedelem nem fog létezni.

Veress Sándor.

Egy nihilista elfogatása Sz.-Pétervárt.

Az orosz forradalmi kormány titokteljes ágensei, kiknek az utóbb időkben fölmerült gyilkosságokat s tűzvészeket tulajdonítják, az egész nagy muszka birodalomban el vannak terjedve s habár a hatóságok a legszigoribb ellenőrzést gyakorolják s a törvényszékek minden egyes esetben kegyetlen büntetéseket szabnak ki, az agitáció a kormány ellen folyton növekszik s a forradalmi mozgalomban gyakran az állami főtisztviselők fiait és leányait is résztvesznek. Csodás dolgokat olvashatni rólok a lapokban. A rendőrség szemé láttára, sőt talán annak egyes tagjai közvetítésével, hirlapokat adnak ki, nyomtatnak s küldenek szét, körlevelek s parancsok megérkeznek rendeltetési helyeikre s a titkos kormány hivatalos közlönye „Zemlja i Szvoboda“ („Haza és szabadság“) egész pontosan jelenik meg.

A nevelőnök és egyetlen tanuló között a forradalmi eszmék oly gyorsan terjednek, hogy sokan már e két fogalmat egész összeforrottak tekintik. Sok forrágn hivatalnok azért sem mer a titkos társulatok ellen működni, mert fél tőle, hogy gyermekei s rokonai is be vannak az ügybe keverve. Gyakran meg is történik ilyesmi. Szamoyoff nevű tábornoknál alkalmazva volt egy nevelő, kinek az egyetemen tanuló fivérét Charkovban elfogták. Nehány nap múlva levelet kap a tábornok, hogy, ha a tanuló szabadon nem bocsátják, az ő leányát is följelentik mint nihilistát s hogy ezen vád nem alaptalan, felhívják őt, hogy leánya irasztatát vizsgálja meg. A tábornok csakugyan megkapta a kétségteljes bizonyítékokat, hogy leánya be van keverve az ügybe s nem maradt más választása, mint tekintélyét latba vetni s a fiatal ember szabadonbocsátását kieszközölni.

A kép, melyet lapunk mai száma közöl, szintén ily intelligens ifjú nihilista elfogatását ábrázolja. A rendőrség itt jó fogást tesz, a mennyiben nemcsak az illető ifjút fogta el, hanem egy titkos nyomdát is fölfedezett, melynek különböző darabjai a szobában szétszórtva látszanak. Oldalt ül egy tanuló leány, ki valószínűleg együtt volt vele. A tanuló tartó hosszú ruhás alak maga a házimester, mivel a házme-rek utóbb időben tudvalevőleg a titkos rendőrök-höz tartoznak. E házimester vezette a rendőröket ide s a tekintélyes kíséret mutatja, hogy jelentékeny fogásra számítottak.

A forradalmi bizottság azonban mindezzel keveset törődik, egy embere helyett tíz akad s titkos nyomdának száma igen nagy, úgy hogy valóban csodálatra méltó, mily sokat nyomtatnak s mily ügyesen tudják azt elhelyezni a magánházakban, nyilvános helyeken, a hatóságok irodáiban, sőt a szétküldött kormánylapok között is. A rendőrség eddig már két nyomdát fedezett föl, de a „Zemlja i Szvoboda“ folyvást pontosan megjelenik, s kinyilatkoztatja, hogy a leletek igen jelentéktelenek s a kormány ez által a legcsekélyebb alkalmatlanságot sem okozott neki.

Békealkudozás a zulkkal.

Mint minden nemzetnél, úgy a harcziás zulk-nál is akadt egy béke-párt, mely kezdettől fogva kerülte az összeütközést a fehérekkel, kiknek hatalmával oly közelről volt alkalma megismerkedni. Addig, míg a hadiszerencse Csetevájó fegyvereinek kedvezett, e párt, a vad királytól félve, kénytelen volt visszavonulni: csak egyesek szöktek át belőle az angolokhoz s ezek voltak részben az ő kalauzaik

is az ország bensejében. Utóbb időben azonban a meghódolások külön békekötések alakjában igen gyakran fordultak elő. Legnevezetesebb ezek közt Oham, Csetevájó király testvérének, alkudozása, melyet képpünk ábrázol, s mely a hatalmas főnök s Rudolph angol kapitány között Utrechtben az angol hadiszálláson történt meg. Az erőteljes kaffer főnök teljes méltósággal alkudozik az angolokkal, kik kiváncsi vizsgálgatják őt s kíséretét s egész otthonosnak látszik a tábori épületben, mely, bármily egyszerű is, a zuluk előtt valóságos palotának tűnhetik fel.

Az utolsó mohikán sirja.

Cooper szép regénye, az „Utolsó mohikán“ hazánkban is annyira ismeretes, hogy annak rokon-szenves hőséről pár történeti adatot bizonyára szívesen fognak venni lapunk olvasói.

Egy vasárnap délután, 1869. őszén a bethlehemi (Pennsylvania) morva testvérek temetőjében bolyongtam. Tekintetem csakhamar számtalan kősimelenek akadt meg, melyek a Delaware-Shekoneko-Mohikan nevű indián törzs elhalt őseinek nyughelyeit jelölik, kik e helyen a vidék első települései együtt aludtak örök álmuk. A legregőbb évszám, melyet az egyik kőmlekről nagynehezen ki tudtam betűzni, 1666. volt (Nitschmann Dávid, született 1666-ban, meghalt 1758-ban).

A porladó kövek közt egy kijavított és gondosan tartott kőlap vonta magára figyelmemet; már messziről feltűnővé tették a körülte diszoló rózsák és folyondár-növények. Az angol fölírás rajta következőleg hangzott: „Tschoop (Csup) mohikán-törzsű indián emlékére. A szent keresztsgben 1742. april 16-án János nevet kapott. Megtérése a shekomeko-i hittérítő intézet működésének egyik első gyümölcse s az isteni kegyelem hatalmának egyik nevezetes példája vala. Krisztusnak jeles hirdetőjévé lett vad törzsefeleinek közepette. Az életet hite iránt teljesen meggyőződve hagyta el Bethlehemben 1776. aug. 27-én. — És lézen egy akol és egy pár pásztor (Szt. János Evangeliuma X. 16.)“

Véletlenül egy morva testvér vetődött a temetőbe, kivel sokáig beszélgettünk s tőle tudtam meg, hogy ez a kő Chingachgook sirját jelöli, azét az emberét, kit Cooper „Utolsó mohikán“ című regényében halhatatlanná tett. Egyik legregőbb morva hittérítő, Heckenwalder, a philadelphiai történelmi társulat közlönyében több emlékiratot adott ki, melyekben ama kalandjait beszéli el, melyeken fiatal hittérítő korában az indiánok közt keresztül ment.

Ezek az elbeszélések hosszasan foglalkoznak az említett Tschoop-pal, ki valóban nem közönséges indián vala; lehet, hogy Heckenwalder, ki csak emlékezetből írt és igen öreg korában, kissé talán túlságosan költői szinnekkel rajzolta hóse tulajdonságait és jellemét. A hittérítő által Tschoopról elbeszél emez érdekes kalandok és események szolgálták tárgyat a népszerű amerikai regényíró világhírű elbeszélésehez, csakhogy Cooper az események színterét nem Pennsylvaniába, hanem Uj-York államba, a György-tó partjaira helyezte.

Mikor Cooper oly híressé tette Tschoopot vagy — szerinte — Chingachgookot, az utolsó mohikán sirját és siremlékét is helyreállítá és kegyeletes gond-ápolá az utókor, s a sok viszontagságos keresztül ment derék indián sirját virágokkal ültették be, melyekre még ma is feltűnő gond van fordítva.

Irodalom és művészet.

A Természettudományi könyvkiadó vállalatban megjelent a XVI-ik kötet, melynek teljes címe: „A föld. A földgömb életjelenségeinek leírása. Irta Elisee Reclus. Az eredeti negyedik kiadás után fordították: Király Pál és Révész Samu. Az eredetivel összehasonlítottá Hunfalvy János. I. A kontinensek. 25 műlappal és a szöveg közé nyomott 253 ábrával.“

E 42 nagy ives kötet a Természettud. könyvkiadó vállalat III-ik ciklusának (1878—1880.) 1878-ik évi könyvilletménye. — Azon munkák közé, melyek nemcsak az illető irodalomnak, hanem az összes emberi tudásnak kincsei s az emberi szellemnek dicsőségére szolgálnak, tartozik Reclus nagy munkája is.

A természeti földrajz egész összességét, a tudomány mai állása szerint, tárgyalja s így tulajdonképp az egész földrajzi tudomány alapkönyveül szolgál, mert a földrajz, mint tudomány, ma már nem a változó politikai földrajzra, hanem a föld természeti alkataira fekteti a fő súlyt. Ebben a természettud., a természetrajz és a légűneménytan (meteorologia) legfőbb kérdései jönek, elméletileg s alkalmazásban, tárgyalás alá. S Reclus munkájának abban áll fő bece, hogy mind e kérdéseket nemcsak a magok teljességében feleli, s alaposan, hanem egyszersmind népszerűen s minden művelt ember által megérthetőleg tárgyalja. Egészen tudományos és mégis rendkívül vonzó mű. Múlt, hogy a Humboldt „Kosmos“ a mellé soroztassék az emberi szellem termékei között. A természettudományi társulat a legnagyobb elismerést érdemli, hogy e ritka becsű, nagy művet, hozzá illő jó fordításban, beléértékének megfelelő díszes kiállítással, s mégis oly meglepően olcsó áron (kivált tagjainak oly könnyen hozzáférhetőlag) bocsátja közre s ezzel tudományos irodalmunkat gazdagítja. A nagy mű kiállítása valóban oly díszes, hogy bármely irodalomnak s bármely könyves asztalnak díszére szolgál. Hasznosít színezett műlap, — különböző szempontokból fölvetett térképek, földátmetszetek stb. — továbbá 253 épen kivitt fametszet díszíti s világosítja a 40 nagy (lexikon-alakú) ivre (640 oldal) terjedő szöveget. Képek és nyomás új bizonyossága a magyar nyelvezet versenyképességének s becsületének válik a Franklin-társulatnak, mely a kiállítást eszközölte. A könyv, mint a vállalat többi kötetei díszes kemény (egész angolvaszon) kötésben jelent meg. Végre meggyevezük, hogy Reclus nagy munkája a hasonló terjedelmű és ugyanily kiállítású második kötettel lesz befejezve, melynek tárgya: az ocean, a légkör és az élet; míg a jelen előt kötet a következő részeket tartalmazza: I. Bolygónk (a föld mint világtest); II. A földcségek (a száraz); III. A víz körútja (a szárazközi vizek, folyók stb); IV. A föld alatti erők. — A mi a megszerzés feltételeit illeti, a természettudományi könyvkiadó-vállalat most folyó ciklusa 1878, 1879, 1880 évekre terjed. Évi díj fűzött példányokra 5 frt, kötött példányokra 6 frt. A kik a természettud. társulatnak nem tagjai, azok 3 frttal többet fizetnek, de e 3 frtnyi többletért még a Természettudom. Közlöny megfélemlő évi folyamát is kapják. A vállalat viszont a 3 év alatt legalább 150 nyomott ivnyi munkákat ad aláírásnak. Aláírásokat elfogad a természettudományi társulat titkári hivatala, Budapest V. régi Lloyd-épület.

Német könyv Magyarországról. „Aus Ungarn“ című alatt Dax Adolf érdemes íróktól, mint a Főv. Lap. értesül, vaskos kötet jelent meg, mely földalmi és közmívelődési viszonyaink megismertetésére a külföldön kétségteljesül jó szolgálatokat fog tenni. Távol minden polemától, világos képet nyújt a magyar irodalom fejlődéséről a múlt század végétől, a királyi testőrség föllépésétől kezdve egészen napjainkig, tüzetesen tárgyalva a főbb mozzanatokot s magásra kiemelkedett íróinkat. A kötet további tartalmát kisebb művelődéstörténelmi rajzok képezik a nazarenookról, szombatárokról, stb. Végül egy nagyobb rajz a magyar színészet fejlődését vázolja egészen a legújabb időkig. A csinosan kiállított kötet Lipcsében jelent meg, Foltz Hermannál, ára 6 márká.

Lukács Ödön tehetséges fiatal költő és nyiregházi ref. lelkesztől „Litkei Péter buji ref. lelkes emlékezte“ című alatt egyházi beszéd jelent meg, mely úgy tárgyal s az abban melegen és bensőséggel rajzolt egyházas jellemképnél, — mint előadásnál s ennek vallásos és írói szellemmel fogva figyelemre méltó. A jeles beszédet, mely f. é. június hó 12-kén tartott Nyiregházán, a felsőszabolcsi ref. egyházmegye határozta kinyomatni s az a „Litkei nevelő viselő papi nyugdíjalap“ javára, 40 kron árulatik.

Érdekes könyvészeti művet készít sajtó alá Petrik Géza fővárosi könyvkereskedő és antiquarius: az 1860-tól 1875-ig megjelent összes magyar könyvek, röpiratok, folyóiratok és lapok jegyzékét, tudományos szakmutatóval ellátva. Számos szerző azonban saját költségén nyomatta művét s az ilyenek egy része nem is került könyvtári forgalomba; e szerzőket tehát kéri, hogy műveik pontos címét, évszámát, stb., e hó végéig küldjék be. Epen legújabbkori irodalmunkról csak az egyes esztendőkre vonatkozó könyvészeti jegyzékeink lévén, e nagyobb, rendszeres mű házagot fog pótolni.

„Helyes-e Tisza Kálmán politikája“ ezimmet, „egy felvidéki képviselőtől“ kormányparti szellemű röp-
irat jelent meg; ára 30 kr.

A miniszteri rendeletek gyűjteményéből Ráth Mórál megjelent az 1879. évi folyam első füzeté; ára 40 kr.

Szatmárti dr. Zaffery Károly főgymnáziumi tanár a miniszteri tanterv és utasítások alapján „Elemi szaktan“-t írt, mely közelébb kerül ki a sajtó alól s 50 krajczárért lesz kapható.

A nemzeti színházban az előadásokat e hó 10-én kezdték meg Katona „Bánk-bán“-jával; az első operai előadás pedig „Az afrikai nő“ volt Gassi Ferenc közreműködésével. Mind a dráma, mind az opera terén több újdonságra készülnek, s néhány jó darabot a régi közl is föllevenítenek az ősz és tél alatt. Elő akarják adni Vörösmarty színi regét „Csongor és Tündé“ is, melyhez Erkel Gyula ir zenét. Eredeti új színmű lesz Szigeti Józseftől „A nagyraldó“. Az operák közt emlegetik „A névtelen hőst“ is, Erkel Ferenc dalművét, melyhez a szöveget még Tóth Ede írta. Az operára néve nagy baj, hogy Nagyné-Benja Ida asszony betegeskedik, s egyhamar aligha fölléphet. Az igazgatóság tehát külföldi művésznőket hívott meg vendégszerelésre. Ezek: Wilt asszony, Krauss k. a. és Hauck Minnie k. a. A balletnek is lesz vendége: Linda kisasszony.

Közüntézetek, egyletek.

A történelmi társulat erdélyi kirándulására mintegy száz résztvevő társulati tag jelentkezett. Részt vesz benne a társulat elnöke Ipolyi Arnold is, ki nagyszabású s társadalmi fontosságú beszéddel fogja megnyitni a m. vásárhelyi nagygyűlést. Pulszky Ferenc másodikalelnök a segésvári záró nagygyűlésen tart beszédet. Gr. Széchenyi Antal, ki szintén jelen óhajtott lenni ez érdekes kiránduláson, közbejött családi szomorúság tartóztatja vissza. Aug. 20-án délután a Budapestre induló kirándulók az akadémiái körben előlétekezetre gyűlnek össze; aug. 21-én indulás az esti vonattal, aug. 22-én érkezés M.-Vásárhelyre, aug. 23-án nagygyűlés M.-Vásárhelyen, aug. 23—29. bizottsági munkálatok, aug. 30-án nagygyűlés Segesvárt.

A székely mívelődési és közgazdasági egyesület szept. 2-án s következő napjain tartja Csik-Szeredán nagygyűlést a következő programmal:

Elnöki megnyitó beszéd. Titkári jelentés az egyesület évi működéséről. Pénztármóki és számvizsgáló bizottsági jelentés. Központi választmányi 3 tag kisorsolása és választása. Számvizsgáló bizottság választása. Választmányi javaslatok. Fölölvásárok: „Csikmegye történelméről“ Imcs Filöp Jakóktól; „A megye közmívelődési viszonyairól“ s. t. Elekttől; „A megye mezőgazdasági állapotáról“ Dedik Imácztól; „A csiki székely nyelvjárásról“ Nagy Imréltől. Kirándulás a tunsági fürdőre, Szent-Annához, torjai kenes barlanghoz; esetleg Borszékre. Szept. 1-én ismerkedési estély, szept. 2-án közbejött.

A tagoknak, kika vasuti kedvezményeket igénybe kívánják venni, az egyesület elnökségénél Budapesten, (vár uri utca 31. sz.) személyes vagy levélbeli megkeresésre igazoló jegyek adatnak ki. A megjelenni kívánók az iránti szándékukat elszállásolásuk eszközölhetése végett sziveskedjenek a székely gyűlés intéző bizottságához Csik-Szeredára néhány nappal előbb tudtalanul.

Egyház és iskola.

Csengery Antal, ki oktatásügyünk reformjának nagy kérdéseiben oly fáradhatatlanul buzgólkodik, most egy nagyobb tanügyi cikket dolgozik, mely a „Budapesti Szemlé“-ben fog megjelenni. Az érdekeltek körök feszülten várják az ezikk megjelenését, mert Csengery, hir szerint, határozott állást foglal el a kormány által újabb kibocsátott középiskolai tantervvel szemben. E tantervet, mely tulajdonképpen dr. Kármán Mórának, a közoktatási tanács jegyzőjének műve, az országos közoktatási tanács terjesztette volt a miniszter elé, ki aztán el is fogadta.

A magyar ref. egyház konventje megbizta volt Molnár Aladár orsz. képviselőt s tanügyünk kiváló szakfőnökét, készítsen javaslatot a köznevelés és közoktatás szervezéséről a magyarországi ref. egyházban. Molnár Aladár a nyári szünidő alatt Tatra-füredet elkészítette a dolgozatot, mely már sajtó alatt van. A kisdévidő intézetektől kezdve kiterjed az elemi és felső népiskolákra, a középtanodákra, a

főiskolákra, tanárképezdekre, ugyszintén a humanitárius intézetekre, minők a szeretetházak, árvaházak, siketnéma intézetek, stb.

A magyarországi tanítóegyesületek szövetségének alakuló gyűlése folyó hó 20-án délelőtt 10 órakor Budapesten a IV. ker. kőbő-utca 5. sz. a. lévő községi elemi népiskola tantermében fog megtartatni. A szövetséghez csatlakozott egyesületek minden 10 tag után egy-egy képviselőt küldenek. Megbizott képviselő fővárosi tanító is lehet.

Mi ujság?

A margitszigeti „Arrogante“-ünnepélyre Párisból is jönnek vendégek: Gouzien, ki fővárosunkat annyira megszerette a párisi ünnepély főmestere volt, továbbá Albert Wolff, a „Figaro“ szellemes tárczaírója, azonkívül még több hírlapíró s képviselő. Az ünnepély falragaszaiból a rendező bizottság sokat elküldött vidékre is, mitűn Szent-István-napra mindig ezernyi sokaság szokta a fővárost meglátogatni az ország minden részéből. Küldtek Párisba is. Az ünnepély napján aug. 20-án délután négy órakor két nagy, fölbölgözött hajó indul az eskü-térrel a cigány-zenekarokkal, sétautat tesz lefelé a vasuti hidig s onnan visszatérve a Margitsziget alsó állomásánál kő ki; a közönség azonban már reggeli 5 óráttól kezdve mehet a szigetre. A katonai monstre-koncert helye 1500 színes lampionnal, magyar és francia nemzeti színű zászlókkal, guirlandokkal lesz díszítve s a zenekari emelvényen szemben 1200 szék fog a közönség rendelkezésére állani. Pontban hét órakor a sziget minden részét fényesen kilágitják kandelaberekkel, lampionokkal és lámpacillárakkal; fényelőzok lesz a kürt-zene a Margit-klastrom kilágitott romjain, nyolczokor kezdődik a hangverseny a felső, fél tizkor a bál az alsó vendéglőben. Tíz órakor a katonai zenekarok óriási takarodója következik s a zenekarokkal a két állomásról egy-egy hajó indul be a városba; ezután a hajók éjjeli két óráig szállítják haza a közönséget. A jegyek ára: bemenet a szigetre, szállítással együtt 1 ft; hangversenyjegyek: körszék 5 ft, zártzék 3 ft; bál: jegy 1 ft. Főlemlítjük még, hogy De Roys gróf, a párisi segélyző bizottság elnöke, az összes párisi lapokhoz levelet intézett, melyben értesíti őket a budapesti ünnepélyről és arról, hogy a magyar rendező bizottság ez alkalomra a francia segélyző bizottságot meghívta. De Roys gróf aug. 9-re hívta össze a bizottságot, hogy a Budapestre ránduló tagok névsorát megállapítsa s ezeknek, mint a francia bizottság képviselőinek, a meghatalmazó levelet kiállítsa.

Két válság. A politikai események sokféleségét még két válság is gyarapította a legközelebbi napok alatt. Mind a kettő színhelye Bécs. Az egyik gróf Andrássy külügyminiszter lemondása, a másik pedig az osztrák kormányválság. Ez az utóbbi végre elintéztést nyert. Gróf Taaffe, a volt belügyminiszter befejezte a csehekkel való alkudozást, a dazogó csehek belépnek a reichsráthba, s az új osztrák kormány gondoskodni fog, hogy törvényes alakban is megköttesse a cseh kiegyezés. A Stremayr-féle miniszterium tehát, melynek az osztrák választások nem kedveztek, visszavonult, s gróf Taaffet bizta meg ő felsége új kormány alakításával. Az új miniszterium kinevezése e hó 14-én tétetett közé. Miniszterelnök és belügyminiszter: gr. Taaffe; igazságügyminiszter Stremayr; honvédelmi Horst. Ők a régi kabinettből léptek át, s az új kormányban a német elemet képviselik. A többiek adják meg a kabinetnek az ugynevezett a „koalicionális“ jellegét, főképp Praxak Alajos, ki tárcza nélküli miniszter lett s a cseh ügyek tartoznak rá. Gr. Falkenhayn Gyula, a földmívelési miniszter, klerikális színezetű. B. Korb-Weidenheim kereskedelmi miniszter a mik alkotmányhi nagybirtokosok közé tartozott, mikor képviselő volt. Chertek, a pénzügyminiszter, mint egyszerű bürokrata ismeretes, minden politikai jelleg nélkül. Ziemalkowsky Galiczia tárcza nélküli minisztere. Általában az új miniszterek jelentéktelen multu emberek, a mit a „Neue Freie Presse“ oly hangon emlegetett, hogy e miatt a lapot le is foglalták. A külügyminiszteri válság még tart, s valószínűleg nem is végeződik be egy pár nap alatt. Gróf Andrássy Gyula Tereben időzik. Ugy mondják, hogy már többször be-

jelentette lemondási szándékát, s most, hogy a berlini szerződés már nagy részben elintéztést nyert, megújította. A katonai párttal beállt surlódása is ösztönözhetette erre. Természetes, hogy a külügyminiszter visszalépéséhez a legkülönbözőbb magyarázatok fűződnek, s a politikai lapoknak van mit írni. Új külügyminiszter gyanánt gr. Széchenyi Antalt is emlegetik.

A külföldi szakértők ez idő szerint a Szeged biztosítására eszközözendő védelmi és szabályozási munkálatok felett folytatnak eszmecserét. Az érdemleges tárgyaláson Barilari (olasz) mint a szakértők legidősbike fog elnökölni; Jaquet (francia) pedig, mint legifjabbik, a jegyzőkönyvet vezeti. A szakértők élénken érdeklődnek minden közlemény iránt, mely a szabályozásra s a szabályozással kapcsolatban lévő egyéb kérdéseket illetőleg hírlapjainkban közzétetik. A melléjük adott tolmács, Nendtvich Gasztáv, alig győzi a sok fordítást.

Albrecht főherceg és a román fejedelem. Albrecht főherceg, ki most az erdélyi részekben időz s a hadi gyakorlatokat tekinti meg, e hó 12-én Brassóban időzött, Károly román fejedelem átjött a főherceg látogatására, a közel eső Sinaiból. Ebéd után mindketten Sinaiba mentek, hol a főherceget katonai tisztelkedéssel fogadták s a fejedelem személyesen mutatta be a román csapatokat a főhercegnek.

A spanyol király menyasszonya. A madridi hivatalos körökben elterjedt hir szerint, Alfonz király lakodalma Krisztina osztrák hercegnővel novembert hóban megtörténik. A menyasszonyról, ki József nádor unokája, s kinek arezképét megtalálhatják olvasóink az uralkodó család tagjairól lapunk ez évi 17-ik számában közölt nagy arezkép-csoportozatban — egy külföldi lapban a következő érdekes életrajzi adatokat olvassuk: „A hercegnő most huszonegy éves. Társalgás közben igen kedves; szemei tüzeből nagy élénkség sugárzik ki. Nem szereti a táncot, melyet nem tart illónak egy vallásos rend tagjához, mert a hercegnő a prágai világi apácarend főnöke. Tizenkét apáca van alája rendelve. A Mária Terézia által rendelt szabályzatok szerint évi fizetése 20,000 forint, apácáké 1200 ft. Ha a hercegnő spanyol királyné lesz, ez állás hosszabb ideig betöltetlenül marad, mert hercegnőnk czim szükséges a rend főnökévé való kinevezettséghez.“

Munkácsy Mihályt e napokban várják haza. Kiséretében lesz neje is, ki ez alkalommal másodsor jön Magyarországra. Munkácsy hosszabb ideig maradt itthon, részint a fővárosban, részint a vidéken, s Erdélyben, hol a Teleki-család vendége lesz. Nagyváradon egykori tanárát Szamosit is fölkeresi.

Jókai a felvidéken. Jókai jelenleg a Vág völgyében tesz kirándulásokat. Mielőtt oda ment volna, baleset is érte. Pozsonyból ugyanis egy társasággal elment a detrékói romokhoz. Visszatértekor Stoma előtt a kocsi, egy szénácszerkezt akarva kikerülni, felborult. A kocsi Jókaival együtt ülték Bathó Ferenc tisztartó és Samarjay Károly, kiknek semmi bajuk sem történt, de Jókai fájlalta lábát. A közellevő tisztartói lakba vezették, orvosért küldtek, ki azonban megnyugtatta az aggódókat, hogy egy kis ránduláson kívül nagyobb baj nem történt. Jókai Stomán tőlte az éjtel Bathó vendégszerető házában, s másnap teljesen elmúlt a baleset következménye. A Vág völgyébe e hó 10-én indult el Pozsonyból. A festői vidék számos romjával nagyon megtetszett Jókainak, ki először látta e vidéket. Trenesében a pályaudvaron fényes közönség gyűlt össze, mely zajos éljenzéssel fogadta Jókait. A holgyek nevében Schwertner Irma k. a. nyújtott át Jókainak egy nemzeti színű szalaggal átfont gyönyörű koszorút s ezután a társaság kocsiára ülve, a város felé indult. A főispán vendégszerető házában ismét koszorút nyújtottak át Jókainak. A város föl volt lobogóva, a férfiak nemzeti színű kokárdákkal föltekve. Jókai a főispán vendége. A társaság délután Trenesén-Tepliczen 1594 fürdővendég volt.

Egy kirajzáros bankó. Plejer budai ügyvéd a nemzeti muzeumnak érdekes forradalmi bankjegyet adott, mely egy kirajzáról szól. A bankjegy valamivel nagyobb, mint a jelenlegi egyforintos bankó fele, durva vastag papírra van nyomva, s teljesen negyszögű. Főirata — kizárólag magyar nyelven — az arabeskok közt következők: 1. Rozsnyó bánya város pénztári utalvány a egy pengőkráczjára. E jegyek: 1. A városi pénztár által átladalmi magyar bank jegyekkel biztosítottak. 2. Hamisítói, a városi hatóság által fenytettnek. 3. Visszaváltásuknak határideje, a város által határozottatik meg, minek közzétételétől számítva 8 nap alatt bevéltandók; különben érvénytelenek. Rozsnyó, 1849. jul. 16-án. Főjegyző (ezután „Lerassen D.“ név írva).

A szombathelyi állandó színház részvényeiből Szabó Imre püspök tíz darab száforintost és a sorjegyekből is száz darabot vett meg.

Losonczy László, a közelébb elhunyt veterán költő síremlékére gyűjtést indított meg Borosnyay Oszkár ügyvéd, a boldogult egykori tanítványa, felhíván a többi tanítványokat is, hogy emlékezzenek meg a tanár és költő sírjáról. A hozzánk beküldött

értesítés szerint adakoztak: dr. Takács Lajos egyetem tanár 2 ft, B. Ács Károly 5 ft.

Egy francia tudós magyar levele. Bariche francia tudós „Les savants contemporains“ czim alatt füzetes vállalatot indított meg, mely a jelenleg élő tudósok és híres férfiak életrajzát és arezképeit közli. E munkát egy pár magyar lap szerkesztőségének is megküldte magyar levél kíséretében, melyben elmondja, hogy 14 éves kora előtt egy árva szót sem tudott magyarul s 18 éves kora óta ritkán nyílik alkalmá magyarul beszélhetni. Őt nyelven (franciaul, angolul, németül, hollandul, oroszul) szokott írni és 27 nyelvet beszél és ért. Vállalatának második füzeté Haynald bíbornokról tartalmaz még életrajzot.

Egy finn színigazgató Budapesten. A helsingfors-i finn nemzeti színház igazgatója Bergbom jelenleg nálunk időzik s Budenz egyetemi tanár vendége. Bergbom szándéka a magyar színházi viszonyokkal alaposan megismerkedni s a magyar népszínművek közül olyanokat, melyek a finn viszonyoknak inkább megfelelők, megszerezni. A népszínházban közelebb a „Csikós“-t megnézte s tetszéssel nyilatkozott felele. Bergbom telivér finn s németül is csak töredetesen beszél.

Magyar zene Lyonban. Berkes zenekara jelenleg Lyonban játszik, jobban mondvá hódít. A legnagyobb tetszés közt játszanak mindig. A városban mindenütt a „ces bons tziganes“-ról beszélgetnek s mindenki iparkodik kitűnő játékuiban gyönyörködni. Midőn a Rákóczy-induló rázendítették — írja egy levelező — valami ellenállhatatlan érzés vett az egész hallgatóságban erő, sokan fölkeltek ülőhelyükből s lelkesedve éltették „les braves Magyaras“. Lyonban politikai tüntetésekre is adott alkalmat cigányaink játéka. Nehányszor már megtörtént, hogy a „Marseillaise“ játszásakor a közönség egy része püsszegett, míg a másik zajosan tombolt.

Pör Petőfi képe miatt. Mint említettük, Klósz budapesti fényképező másolatokat készített Petőfi-nek egy daguerotyp képe után, s azokat áruba bocsátotta. Ebből azonban pör támadt. Az eredeti daguerotyp Beliczay Imre orvos tulajdona, ki 1872-ben Ország Antal fényképezőnek megengedte, hogy arról egyetlen példányban másolatot vegyen, a mi most Kertbeny tulajdona. Az eredeti kép azután nagyon elhomályosodott, s ma már a körvonalak is alig vehetők ki tisztán. Klósz az Ország-féle másolatot használta föl többszörösítésre, dr. Beliczay pedig a fővárosi kapitánysághoz fordult, hogy megakadályozza a képek árulását, minthogy az eredeti az övé lévén, egyedül magát tartja illetkesnek másolatok felé intézkedni. Megjegyzendő egyébiránt, hogy Klósz másolataiban sok eltérő van az eredetitől; Jókai is hozzá rajzolt valamit.

A fürdőben e nyáron átalál n. néve élénk világ uralkodott. Balaton-Füreden még mindig sok a vendég, pedig máskor az Anna-bál utáni napok már az oszlás napjaivá lettek. Már a mostani saison alatt is bebizonyult, hogy mily kényelmet nyújtanak a fedett folyosók, melyek az összes fürdő épületeket összekapcsolják, úgy hogy az esős idő nem kényszerít többé senkit a szobai vesztelésre. A zene játszik az új csarnok-épület folyosóján, a közönség folytatja a sétát és a társalgást, akárhogy zuhog is az eső. Füredet e hó elejéig 1700-ra ment az idei vendégek száma. Ugyanez ideig Buziáson 842, Harkányon 1154, Mchádán 3728, Krapna-Tepliczen 1100, Lipiken 727, Szilváson 962, Tatra-Füreden 612 és Trenesén-Tepliczen 1594 fürdővendég volt.

Egy kirajzáros bankó. Plejer budai ügyvéd a nemzeti muzeumnak érdekes forradalmi bankjegyet adott, mely egy kirajzáról szól. A bankjegy valamivel nagyobb, mint a jelenlegi egyforintos bankó fele, durva vastag papírra van nyomva, s teljesen negyszögű. Főirata — kizárólag magyar nyelven — az arabeskok közt következők: 1. Rozsnyó bánya város pénztári utalvány a egy pengőkráczjára. E jegyek: 1. A városi pénztár által átladalmi magyar bank jegyekkel biztosítottak. 2. Hamisítói, a városi hatóság által fenytettnek. 3. Visszaváltásuknak határideje, a város által határozottatik meg, minek közzétételétől számítva 8 nap alatt bevéltandók; különben érvénytelenek. Rozsnyó, 1849. jul. 16-án. Főjegyző (ezután „Lerassen D.“ név írva).

Érdekes szomszédok. Felső-Stájerországban már hetek óta az a hir van elterjedve, hogy Eugenia francia excsászárné oda megy lakni, s megbízottai már báró Sessler-Herzingernek Wattenberg nevű

kastélyára alkudoznak. Az alkudozások, hir szerint eredményre vezettek. Ismail pasa, Egyiptom letett alkirálya pedig a Hartmannféle „Prank“ kastélyra alkudozik, mely Wattenberg szomszédja.

Cséplesi villanyos világításnál. Övezgy Ordódy Sándorné nagy-mátsai birtokán (Bars) e hó 9-én kísérletet tettek, hogy alkalmazható-e a villanyfény éjjeli cséplésnél. A munka jól folyt, sőt a munkásokra néve az az éj hűsebb levegője mellett könnyebb volt. A kísérlethez használt elektro-dinamikai gép Ganz és társai gyárából került. A mellett, hogy az előállított fény a napéval konkurált, lényeges az is, hogy ugyanazon 8 lőerejű gép, mely a cséplőgépet hajtja, a villanyfény előidézésére szolgáló hajtó erőt minden megerősítés nélkül adhatta, mi a világítási költséget majdnem elenyésző csekélylty teszi. Minthogy a cséplés mielőbbi elvégzése a gazdára néve igen nagy fontosságu, a villanyosság értékesítése e téren kétségkívül nagyon előnyös.

Villám a szinpadon. A „Siécle“ egy svájci levelezője jelenti, hogy Altorfban, Uri kántonban, midőn a színházban épen Donizetti „Lucia“ művét adták elő, heves vihar tört ki, a villám beütött a színházba, s a hősternort találta el, épen mikor az átokjelenetet énekelte. A színeselőtlen művész eszméletlenül terült el a deszkákra s csakhamar meg is halt.

Egy korona sórsa. April hóban hire járt, hogy XIII. Leo pápa elhatározta magát, miszerint Soa (Dél-Abyssinia) királyának Meneliknek, ki a keresztény — ha nem is a katolikus — egyházhoz tartozik, s ki mindig barátságosan viselte magát a katolikus missionáriusok irányában, értékes arany koronát s brevét fog küldeni. Mindkét pápai ajándékot áadták Martini kapitány olasz természetbuvárnak, ki épen Abyssiniába készült, s kit ezuttal megbiztak, hogy vigye a koronát Soaba. Mint egy Adenből Rómába érkezett sürgöny most jelenti, Martini kapitányt Zeilahtól hat napi járásnyira vad somalik megtámadták és mindenétől kifosztották. Ily módon a pápa által fölcsentelt arany korona a vadak királyának birtokába jutott.

Két tanuló a jövő iskolai év alatt teljes ellátásra fogadtatik be egy Budapesten a kecskeméti-utczában lakó igen tisztességes családnál. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Halálozások.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Dr. Óváry Pál, Abaujmegye egyik kiváló tudomány orvosa, a felső-magyarországi muzeumegylet egyik kezdeményezője, 64 éves korában Kassán. — Tóth Károly, feirczendi áldozár Gyulafehérváron, 65 éves korában, vele halt ki az utolsó azon szerzetesek közül, kik a budapesti ferenczrendi zárdban gr. Batthyány Lajos miniszterelnök temetét elrejtették. — Zelits Máté, Décs-Bodrogmegye volt táblabírája, Szabadka város bizottsági tagja, 71 éves korában. — N. Gergely Péter nyugalmazott gyulai tanító, ki ötven évnél tovább fáradozott tanítással, s félézázados tanítói működése által szerzett érdemei elismerésül arany érdemkeresztet is kapott, 76 éves korában Gyulán. — Meszáros István, Kecskemét egyik kedvelt tanítója, ki 42 évig tanítókodott. — Lázári Nagy Ignác, Szatmármegye egykori követe, volt városi főispán, 68 éves korában P.-Darócson. — Dobrojevich Jakab mérnök, 75 éves korában Ungváron. — Noszlopy Trusz, vrácsiki földbirtokos, közbecsülésben el férfiú 53 éves korában, Vrácsikon. — Kis István, Erdősiégy városnak sok időn át főbírája, az egyháznak, iskolának és a szegényeknek derék pártfogója. — Tóth Sándor, a sarkadi felső népiskola igazgatója. — Palásthy Endre, Palásthy Sándor hírlapíró testvére, 32 éves korában Budapesten. — Dévanyai Halassy Aladár 40 éves korában Keszthelyen. — Dr. Herzfeld Sándor aradi orvos, ki Ischiben időzött, s ott hirtelen halállal mult ki. — Kunze József, fővárosi kereskedő, az orsz. központi takarékpénztár alelnöke s az Athenaeum irodalmi és nyomda részvénytársulat igazgató-tanácsosa, 56 éves korában.

Róth Lászlóné, a temesmegyei alispán neje, szül. Ivánka Ida asszony, hosszas betegeskedés után 45 éves korában. — Okolicsányi Károlyné, szül. Battik Katalina, Losoncson. — Szakáll Antalné szül. Kubinyi Borbála, 60 éves korában Zabozón.

Szerkesztői mondanivaló.

Ki másnak vermet és, maga esik belé. Előadása népies, megoldása nincs épen minden humoros iz nélkül. De a tárgyhoz épen ez nem tall. A füvésznak e komoly összeállításban nincs helye. Nem közölhetjük.

A nefelejt álma. Halászkunyhó. Mi bizony teljességgel nem biztathatjuk. Eddigi küldeményei kevés tehetséget árulnak el, haladást pedig épenséggel nem mutatnak.

Csorna. B—r. A V. U. és P. U. küldésének postabére az észak-amerikai Egyesült-Államokba egy negyed-évre 1 ft 17 krba kerül, s így a két lap az előzetési díjjal együtt 4 ft 17 kr.

∞ A kérdésre azonnal magánlevélben válaszoltunk.

München. Sz—y. Az ismert ügyben várjuk a további tudósításokat.

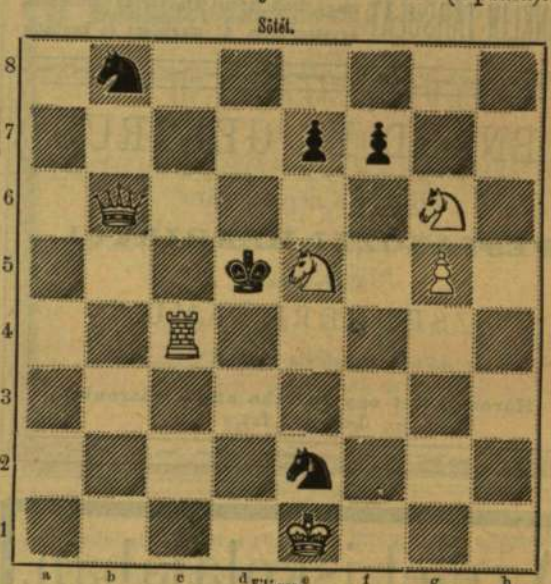
Bács. Az új átdolgozáshoz csak akkor szólhatunk, ha látjuk.

Nem közölhetők. Bácsudal. Egy leánynak. — Dalolj, dalolj (De sokkal szebben megírta ez Iduna: Tanitsatok...) Kedvesem sírjánál.

Kritikán alul. Hej kocsmáros. Támogatni kell a eseményeket. Álom és való. — Ne hajt te a szóra. Pista bátyám.

SAKKJÁTÉK.

1028-dik számú f. Geyerstam A.-tól (Upsala).

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1023. sz. feladvány megfejtése.

Bayer Konrádolt.

Világos.	Megejtés.	Sötét.
1. Kc2—f3	Ke5—d4 (a)	
2. Hc7—d5	Kd4—d5: (b)	
3. Vc8—e8	t. sz.	
4. Vc8—e4 matt.		
	b.	
2. ...	b3—b2	
3. Hd5—f4	Kd4—e5	
4. Vc8—h8 matt.		
	a.	
1. ...	Ke5—f6	
2. Vc8—f8	Kf6—g5	
3. Hc7—e6	t. sz.	
4. V matt.		

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Filöp József, Gelsen Glesinger Zsigmond. Szárospatakon Gérecz Károly. Nagybonyonban Németh Péter. Kolozsvárról Csipkés Árpád. Budapesten K. J. és F. H. Igali Swetozár. A kolozsvári sakk-kör. A pesti sakk-kör.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
17 V Etl sz. Jókai, E. 10 Bertram	5 G 11 Eszignus 28		
18 H Ilona, Agapit Ilona, Agapit	6 U sz. Balázs 29		
19 K Lajos püspök Tekla, Már.	7 Domátis 30 Rosch.		
20 S István király István király	8 István király I. Lul. R.		
21 G Bernát, Fidelia Bernáth	9 Mátyás 2		
22 P Timotheus Timóth	10 Lőrincz 340 nap k.		
23 S Benedek, Filöp Zachariás	11 Máté Euplus 4 S. M. Th.		

Hold változásai. ☉ Holdtölte 2-od ízben 31. S. óra 14 pk. este.

Tartalom.

Szöveg: Az Arrogante elsőlépése. — Lelkem egy sebb világba látott... Költemény. Sipos Somitól. — Vasuti történetek. Irta Csiky Gergely. — A menyiet birodalmából. — A Béguim ötszáz milliója. Verne Gyula regénye. (Folyt.) — Emlékezés az Obrenovicsokról. — Egyveleg. — Levél a Rákosról. Tors Kálmántól. — A Baragán. II. Veress Sándortól. — Egy nihilista elfogatása Szent-Pétervártól. — Békealkudozások a zulukkal. — Az utolsó mohikán sírja. — Irodalom és művészet. — Közüntézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti napár.

Képek: Az Arrogante hajótörése: Március 19. d. n. két és fél órakor. A tisztek a hajótörés után. A süllyedő hajó. — Az Arrogante panczélos hajó. — Az Arrogante hajótörése: Az árbocztökre menekültek mentése. — Egy nihilista tanuló elfogatása Szent-Pétervártól. — Békealkudozások Ohama, Cseteváj között. — I. Obrenovics Milos szerb fejedelem. (Egykoru kép után).

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6 sz.)

HIRDETÉSEK.

Egy határozat hasznát petít sor, vagy annak helye egyszerű írtatással 15 krajczár; többesbűri írtatással 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden írtatás után 30 kr.

A németországi gyógyászati ügytársulat által megvizsgált, és kitűnő alkalmazhatósága végett a magas cs. kir. magyarországi helytartóság ált. engedélyeztetett

Köszvény-vászon

mindenfélre közzvény, ecdz (Rheuma) inszagya és mell-gérincz-fájdalmak, keresztcsontlajka (Hexenschuss), lábközzvény stb. ellen.

Egy csomag ára 1 fnt 5 kr., kettős-créjű 2 fnt 10 kr.

Ezen közzvényvászon azzal különbözik valamennyi létező többi szerekkel, hogy csakúgy használható.

Dr. BURON párisi általános seb-tapasza

mindenfélre sebeken, gennyedések és daganatok ellen. Egy csomag ára a használati mód szerint egy fnt 70 kr., kisebb csomag 35 kr. Postán küldve 10 krajczár. Valóban Pesten egyedül és k. Török József ur gyógyszer-társában, király-utca 7. sz. Dehreczenben: Kotschnek ur gyógyszer-társában. — Szombathelyen: Philich Ferenc ur gyógyszer-társában. — Mohácsban: Jesevics Károly. — Kolozsvárt: Wolf gyógyszer-társában. — Pécsen: Zsolnay. — Szegeden: Weiglein és Kovács gyógyszer-társában. — Temesváron: Kraul. — Nagyváradon: Molnar gyógyszer. — Szekesfehervár: Dieballa. — Gyöngyösön: Ujházy gyógyszer-társában. — Szigetváron: Ehrenfeld W. — Miskolc: Vozs gyógyszer. — Pozsony: Schopper. — Kassa: Eschwig Ede és fia gyógyszer. — Wandraaschek.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

LENÁRD ÉS GERTRUD.

Könyv a nép számára

PESTALOZZI HENRIKTÓL.

Magyarította ZSENGERI SAMU.

(A szerző életrajzával.)

Három kötet egy kötetbe angol vászonba kötve 2 fnt.

Az élet iskolájában.

Elbeszélés levelekben.

Irta **KRÓN KLÁRA.**

Németből fordította KOZMA JÓZSEF-NÉ-GESZTESSY ETELKA.

Ára füzve 1 fnt 20 kr., vászonba kötve 1 fnt 50.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Angol társalgási nyelvtan

iskolai és magánhasználatra.

Dr. Gaspey Tamás tanmódja szerint

a magyar nyelvhez alkalmazta

RANSBOURGH ZSIGMOND

az angolnyelv magántanára a budapesti állami főreáliskolában és több polgári iskolában

Ára füzve 2 fnt 80 kr.

KEY TO GASPEY'S

ENGLISH

CONVERSATION-GRAMMAR.

BY

SIGISMUND RANSBOURGH.

Ára füzve 40 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

TÖRTÉNELMI KÖNYVTÁR.

A MAGYAR NEMZET ÉS IFJUSÁGNAK AJÁNOLVA

Czímkeppel és színes borítékba füzve.

Ara egy-egy füzetnek 40

1. **Hunyadi Mátyás király története.** Jókai Károly. 2. **Washington élete.** Elő- és jellemrajz, Irving, I. nyomán. Irta Dr. László Gyula.
3. **Mohammed élete.** Irta Áldor Imre.
4. **A nagy Napoleon császár története.** Irta Áldor Imre.
5. **Nagy Sándor és kora.** Irta Áldor Imre.
6. **Nero s az első keresztény-üldöztetés.** Irta Vértessy Arnold.
7. **XII. Károly svéd király története.** Irta Áldor Imre.
8. **Nagy Péter, a minden oroszok csárja.** Irta Áldor Imre.
9. **Nagy Frigyes élete.** Irta Áldor Imre.
10. **Karthago vagy egy világ város története.** Irta Áldor Imre.
11. **Hősök és hódítók, vagy Mohammed utódai.** Irta Áldor Imre.
12. **Medici Lőrincz, vagy köztársaság aranykora.** Irta Áldor Imre.
13. **József császár vagy egy emberbarát a trónon.** Irta Áldor Imre.
14. **Hunyady János és kora.** Irta Áldor Imre.
15. **Attila hun király története.** Irta Áldor Imre.
16. **Két Rákóczy.** Irta Áldor Imre.
17. **Korona és verpad, vagy Stuart Mária története.** Irta Áldor Imre.
18. **Árpád és a magyarok letelepedése.** Irta dr. Toldy László.
19. **Magyar nemzeti vértanúk.** Irta Áldor Imre.
20. **Bismarck, élet- és jellemrajz.** Irta Csukási József.
21. **Columbusz Kristóf.** Irta Áldor Imre.
22. **Nagy Károly, római császár története.** Irta Áldor Imre.
23. **Hun utódok vagy az avar birodalom története.** Irta Áldor Imre.
24. **Szent László király élete, a legjelesebb honi történeti-írók felhasználásával.** Irta Toldy László.
25. **Széchenyi István gr. vagy Magyarország ujászultatása.** Irta Áldor I.
26. **Julius Caesar története.** Irta Vértessy Arnold.
27. **V. Károly császár.** Irta Áldor Imre.
28. **XIV. Lajos, vagy Franciaország aranykora.** Irta Áldor Imre.
29. **Cromwell Oliver és az angol forradalom.** Irta Nagy I.
30. **A régi magyarok miveltetésének története.** Irta dr. Toldy L.
31. **Az első magyar király.** Irta Áldor Imre.
32. **Lengyelország végnapjai.** Irta Áldor Imre.
33. **Orániai Vilmos vagy Istenért és a hazáért.** Irta Áldor Imre.
34. **Erdély aranykora.** Irta Áldor Imre.
35. **Nagy Konstantin császár.** Irta Áldor Imre.
36. **Kereszt és félhold, vagy a mórok Spanyolországban.** Irta Áldor I.
37. **Augustus római császár.** Irta Áldor Imre.
38. **Nagy Lajos király uralkodása.** Hazai történetírók nyomán irta Dr. Toldy László.
39. **Róma alapítása és hőskora.** Irta Áldor Imre.
40. **A svájci szabad köztársaság alapítása.** Irta Vértessy Arnold.
41. **A rótszakállú Frigyes császár története.** Irta Vértessy Arnold.
42. **A normannok.** Történeti rajz. Irta Dr. László Gyula.
43. **Zrínyi Miklós a szigetvári hős életének története.** Irta Sebestyén Gyula.
44. **Velenze alapítása és fénykora.** Irta Dr. László Gy.
45. **A francia forradalom története.** Irta Áldor Imre.
46. **A rémuralom története.** Irta Áldor Imre.
47. **A régi Egyiptom története.** Irta Dr. László Gyula.
48. **Görögország története Nagy Sándorig.** Irta Áldor Imre.
49. **India története.** Irta Dr. László Gyula.
50. **Kyros és a régi perzsák története.** Irta Dr. László Gyula.
51. **Phoenikia története.** Irta Dr. László Gyula.
52. **Kossuth Lajos élete.** Irta Áldor Imre.
53. **Lykurgos és Solon.** Irta Dr. László Gyula.
54. **Gusztáv Adolf egy hős a trónon.** Irta Dr. László Gyula.
55. **III. Napoleon élete.** Irta Vértessy Arnold.
56. **II. Katalin cárnő története.** Irta Dr. László Gyula.
57. **Jeanne d'Arc Az orleansi szűz története.** Irta Dr. László Gyula.
58. **Deák Ferencz élete.** Irta Áldor Imre.
59. **Az 1848/49-ki szabadságharc története.** Irta Áldor Imre.
60. **Assyria és Babylonia és a két legrégibb világ város Ninive és Babylon története.** Irta Dr. László Gyula.
61. **A kereszties háborúk története.** Irta Dr. László Gyula.
62. **II. vagy Jeruzsálemi Endre magyar király.** Irta Áldor Imre.

A magyar nemzetnek soha sem volt nagyobb szüksége, mint most — arra, hogy a történet, az élet mesterének intését meghallgassa, színebbé tegye. A Franklin-társulat érzékeny hiány pótlására vállalkozik tehát, midőn a Nemzeti múzeum, a Vasárnapi könyvtár, a más országban elismert és fölkarolt gyűjtemények kiadványaihoz egy újat csatol ismét, a „Történelmi könyvtár”-t mely a hazai és világ történeti fölkajait és mozzanatait vonzó elődással, a legkíméletesebb és legheitelesebb források nyomán fogja bemutatni a közönségnek.

A címek kiállítás s színezett címlappal hét tömött ívre terjedő füzetek csekély ára: 40 kr. lehetségessé teszi hogy a legszerényebb hájléba is eljussanak a vállalat, melynek érdekes és tanulságos tartalma fennebbi címekben közöljük

Legujabb fölfedezés!

A császári királyi lotterian 15 b mint 80,000 forint

lett az utolsó húzásokon a II. és III. csoportból nyerve, miről számunkos köszönő irat áll rendelkezésére.

2000 biztos nyereményt tartalmaz minden csoport, melyek a részvevőknek a fenforgó jártékért szerint biztosítva vannak.

Előjegyzés

a IV. csoportra a bécsi húzásra 1879 aug. 30-án a budapesti húzásra 1879 augusztus 23-án.

Mától kezdve csapán a főnöbbsi 2 húzás lesznek sorok kiigazítva és pedig legkevesebb 5 sor e y f r utnyit és vég beküldése mellett.

Druker Miksa irodája: Bécs, Fleischmarkt 16.

Kivonat a számos közzvény irat és táviratból.

Szerencsés voltam az 56 k tönökön bizonyult csoportjaitakával mindjárt az első részvetel alkalmával, az augusztus 2-án történt bécsi húzások teremtő nyert; mié t fogadja legmelybe közönségemet.

Ravasz Béla, a váosi vízüdm hivatalnok Budapest.

forsírt könyvtár, miszerint Druker Miksa ur irodájában, a bécsi húzás teljes igazságról meggyőződünk, a bár melyik csoportot választott próbára, a játéktervből mindig 2000 nyereményt tnt elő.

Kugler A., Kubacek J., Reiner F., Auspitz L. stb.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

A ROSSZ SZOMSZÉD.

REGÉNY.

Irta **Vadnai Károly.**

Ára füzve 1 fnt.

A rossz szomszéd újabb regényirodalmunk kiválóbb termékei közé tartozik. Kedves és érdekes meséje egy kisvárosi társaságba vezet, melynek alakjai gondtal, hiven és költői módon vannak rajzolva. Egy öreg ember vad gyűlölsége elválasztani törekszik két szeretőt, ifjú szívet s e szívek ragaszkodása utójára még az ő régi sebt is meggyógyítja. A fiatal leány belső világának rajza tele van idylli, gyöngyöd, finom vonással, mely önkénytelenül lebilincseli az olvasó részvétét s érdeklődését belevonja e kis családi dráma körébe. A humoros genre-alakok is igen sikerültek. A mi pedig e könyv fő érdemét alkotja: a nyelv, stíl, előadás kiváló gondja, mely Vadnait újabb regényíróink közül méltán emeli ki.

A házi nevelés.

Példákban előadva szülők, nevelők s különösen községi népkönyvtárak számára.

Irta Zámolyi Varga Mihály.

A TESTI ÁPOLÁS.

Ára füzve 1 fnt 50 kr.

A szibériai száműzöttek.

Irta **M. COTTIN.**

Franciaából fordította **GYÖRGY ALADÁRNE.**

Ára füzve 80 kr.

KÓSER ÉLCEZ.

Adomák és fain gondolatok.

Összegejté **KÓBI KOHN.**

ügyvédbojtár és káplárjelölt.

Ára füzve 1 fnt.

Időszerű.

Háztartáshoz. Gyári főnkár Magyarország részére Dr. Fevre legjobbnak elismert tartós párisi szódavíz készületeiből, egészségi, illító itál könyvön omaga készítéséhez a háztartásban

2 4 6 8 10 meszelyes

frt 7, 10, 12, 14, 50, 17.

kitűnő minőségű szerek 24 fntos csomag frt 2. — Szűró készlet az egészségtelen víz tisztításához frt 250, 3, 5, 12. — Rechaud-Lang szesz gyorsforraló könyvű kezelés, égő anyag megtakarítás, és gyors főzés által igen ajánlható frt 275, 3, 350. — Óra teljesen berendezve frt 350. — Fogylátékító gép melencza alakú 1 itczés frt 1250, 2 itczés frt 19, longer alakú, kettős fogylátót egyezre készit frt 1450, különféle fogylát készítéshez utasítás mellékelve. — Mérekelhető comfort látkésző gépek 1-10 csasznek frt 560, 13. — Hűtő medencék bor, savanyú víz hűtéséhez frt 2-1. — Kerti gyertyatartók üveg fölével frt 1, díszes frt 250, 4. — petróleumnak frt 220. — Ká vizkészítő frt 480. — Vaj és nyíltágyók üveg fedővel frt 160-5. — Ecet és olajtartó frt 125-6. — Salatkészlet fából és szaruból 60 kr. frt 350. — Amerikai habverő frt 150-250, üvegcsényivel frt 250-4. — Virág asztalkák frt 850, 25. — Mángorló szesz vashő hajtó kerékek frt 80. — Mángorlóban legjobb vev. porcelán stb. ragasztó 85 kr. — Csapap palack-dugaszók frt 75. — Utazáshoz kézi és uti bőröndök minden nagyságban frt 240-35. — Ut látkák kőzi és vállra függeszthető frt 3-25. Berendezett uti látkák tökéletesen felszerelve frt 20-50. — Úres uti terek frt 24-7. — Berendezett étkész-konark frt 850-15. — Pinczetek frt 3, 5, 8, üvegcsény frt 9, 10, 13. — Zsebbeli és poharak frt 40-250. — Évi készletekben frt 380-7. — Prád szájuk frt 85-250. — Ut palack-ruha-együtt bot terekre feltele készített uti eszköz angol szövetből frt 375-9. — Intat függő ágyak frt 450, 650, egész, nagy vaslecczekkel frt 1450

Be öt biztonságos revolverek frt 5-7-9-10-12-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364

Glycerin-Crème

a legjobb bőr- és arcztisztító-szer.

Több év óta hatályos szereket bizonyított, naposítás, folt, bőrbaj és keles ellen. Ez egy igen sikerült egyesítése a legátlatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét tartják fenn. A folyékony glycerin-crème elter az eddig különösen használt glycerin-illatszerekkel, melyek a glycerin-en kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 ft 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan
glycerin és illatos növényekből, különösen tisztítja, élénkíti a bőrt, általában a finom pínerezsappan minden kívánt előnyével bír. Ára 35 kr.

Párisi hölgy-por (legfinomabb Poudre de riz)
a bőrnek a leggyöngédebb fehér színt adja, és aratlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek, úgy férfiaknak is, borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 ft.

Kézmosó-por
mandulaszappan és spermacétból készült, a legátlatlanabb arc- és kézborítástíró szer. Egy doboz 50 kr.

Amerikai kantsuk-tyukszemgyűrűk és essentia. 60 kr.
Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél,
Budapesten, király-utca 12. szám. 5429

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4.) megjelent és kapható

VIRÁGREGÉK.

Irtá

TOMPA MIHÁLY.

Egy színyomlatú czimképpel.

Ára füzve igen díszesen kiállítva 2 ft 50.
" vászonba kötve, diszkötésben 4 ft.
" francia bőrbbe kötve, diszkötésben 5 ft.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tűzetes utasítás
a konyhakertészet, virágmivelés
és
gyümölcsstenyésztes körében.

A legújabb kutyfók után
irtá

GALGÓCZI KÁROLY.

Átnézte és jegyzetekkel bővítette
Dr. FARKAS MIHÁLY.
Negyedik kiadás.
Ára füzve 80 krajczár.

Franczia nyelvtan.

Szerző

Schwiedland Frigyes.

Harmadik kiadás.
Ára füzve 80 krajczár.

!!Majdnem ingyen!!

A nemrég megkötött nagy angol britania-csúst-gyár csődös-megmondásáig, azon meglepetést nyertük, hogy valam nyál-nálunk letében levő britania-csúst-árakat a szállítás s a munkabérek negyed részben csak a kárpótlás mellett, eláruljuk.

Az összeg beküldése vagy utánvét mellett is, csak 6 forint 75 kr. ár, mint az illúzió díjért Angliától Bécsig és a munkabérek egy csekély részért, kapja mindenki a külső értéket, a valódi érték negyed részén tehát majdnem ingyen és pedig:

- 6 db. kitűnő jó asztali kés, britania-csústnyállel, valódi angol csúst-acél pengevel.
- 6 " legfinomabb villa, britania-csúst, egy d. rabból.
- 6 " nehéz britania-csúst evőkanál
- 6 " britania-csúst kávékanál, legjobb minőség
- 6 " tömör britania-csúst tejszűrő.
- 1 " nehéz britania-csúst levestáradó.
- 6 " britania-csúst kényuigató.
- 6 " angol Victoria-csúst, legfinomabb vésőve.
- 2 " határos britania-csúst asztali gyertyatartó.
- 40 " b. Valamennyi 40 tárgy a legfinomabb britania-csústból van készült, a mely az egyetlen, a világon létező fémek között, mely örökké fehéren marad, s a valódi csústól husz év használata után sem különbözethet meg, amiért kezesség is vállalhatunk.

Czím és egyedül megrendelési hely a cs. k. osztrák-magyar tartományok részére:
Főraktára az első angol britania-csúst-gyárnak:
BLAU és KANN, Bécs, I. Elisabethstrasse, Nr. 6.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám)
megjelent és minden könyvtárban kapható:

Verne Gyula érdekes iratai
magyar fordításban.

SERVADAC HECTOR
KALANDOS UTAZÁSA
A NAPRENDSZEREN ÁT.
Átdolgozta **Szász Károly.**
Képekkel.
Ára füzve 2 forint.

Utazás a holdba és a hold körül. De la terre à la lune és l'auteur de la lune című művek után. Ára borítékba füzve 1 ft 20 kr.

Három orosz és három angol kalandjai. Ára képes borítékba füzve 2 forint.

Öt hét leghajón. Utazás Afrikában. Cinq semaines en ballon című mű után. Ára képes borítékba füzve 1 ft 20 kr.

Utazás a tenger alatt. 27 nagy díszes képpel illusztrálva. Ára füzve 2 forint.

Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt. Nagy képpel illusztrálva. Ára füzve 2 forint.

Grant kapitány gyermekei. Számos nagy képpel illusztrálva. Ára a két kötetnek 4 forint.

A rejtelmes sziget. Három részben. Képekkel. Ára füzve 2 forint.

Strogoff Mihály utazása Moszkvától Irkutskig. Számos képpel illusztrálva. Ára füzve 1 ft 60 kr.

Vörösmarty életrajza.

Irtá
GYULAI PÁL.
Második javított kiadás.
Vörösmarty arcképevel.
Ára füzve 2 ft.

E munkát a m. t. akadémia 1868-ban a Marczibányi-jutalommal koszorúzta. A jelentés így szól:
"Az 1861-66. évkörről szóló Marczibányi 50 arany mellékjutalom Gyulai Pál Vörösmarty életrajza cz. munkájának ítéltetett oda, mint a mely a megszerezhető adatok legteljesebb és szorgalmas felhasználásával nyomorl-nomra kísérő nagy költőnk fejlődését a magán és országos viszonyok közt, s ezzel a művelődésnek nagyon sikerült pragmatikai rajzát állítja az olvasó elé; a költő hatását nemcsak általában a magyar irodalomra és különösen a magyar költészetre, hanem a társadalomra is indokolja és jellemzi; irodalmi történetünk egy kiváló korszakát mesterileg eszteli; mely munka tehát érintett jellegű által, az életrajzi munkák közt szinte első helyet foglal irodalmunkban."

Franklin-Társulat nyomdája (egyetem-utca 4.)

Renz czirkusza.

(Cirque Royal.)
A váci körút és alkotmány-utca sarkán.

Előleges jelentés.

Budapest m. kir. főváros és környéke m. t. közönségének azon tiszteletteljes jelentést teszem, hogy f. hó 19-én külön vonattal társaságommal ide érkezem és előadásomat az újon épült, igen elegánsan berendezett czirkuszban megkezdem.

6 betanított elefántot,

zsiráfokat, zebukat, lámákat, antilopokat és kängurukat, mely utóbbi állatok a pantomim-játékoknál alkalmaztatnak. A pant-mim-játékok gazdag műsorából különösen kiemelendők:

A Nibelungok és Walkürök, Julius Caesar bevonulása Rómába, egy éjszaka Kalkuttában, az abissinai királynő, a karnevál a jégben, a chinaiak ünnepe stb. stb.

Nagy terjedelmű programom további részletezésétől most még tartózkodhatom. Mint mindenütt, úgy Budapesten is igyekezni fogok magamnak megnyerni a m. t. közönség kegyeit, melyekben utóbbi ittlétem alatt is oly gazdag mértékben részesültem.

Minden közelebbit későbbi újság-hirdetések és utcai plakátok által.

Teljes tisztelettel 5463
Renz Ernő, igazgató.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4.) megjelent és kapható

A gyermekápolás rövid kézikönyve
tekintettel a hazai viszonyokra.
Közhasznalatra irtá
Dr. WITTMANN LÁZAR,
első orvos a Budapesti gyermek-kórházban.
Ára kötve 1 ft. 50 kr.

A Franklin-Társulat
újabb kiadványai
a serdülő leánykor számára.

Cox György. A mythologia kézikönyve. Ford. és a finn mythológiával bővítette dr. Simonyi Zeigmond. Angol vászonba kötve 2 ft.

Görög regék. Fordította Komáromy Lajos. Vászonba kötve 2 ft 80 kr.

Helm Clementina. Futri Kata. Olvasmány fiatal leányok számára. Magyarította Emilia. Kötve 1 ft 20 kr.

Jókai Mór. A magyar nemzet története. Regényes rajzokban. XV Geiger-féle kép, 3-ik kiadás 2 ft. Vászonba kötve 3 ft.

Kron Klára. Az élet iskolájában. Elbeszélés levelekben. Ford. Koszma-Gesztessy Etelka. Vászonba kötve 1 ft 50 kr.

Schatter Gyula. Nélkülözhetetlen ismeretek könyve leányok számára. Az ötödik német kiadás szerint, s a hazai viszonyokhoz alkalmazottan átdolgozta Toldy László. 1 ft.

1. kötet: Életrajz. 1 ft.
2. kötet: Világtörténelem. Hittregeten. 1 ft.
3. kötet: Természettudomány. Embertan. Természettan. 1 ft.
4. kötet: Számítan. Német nyelvtan. Irodalom. Műtörténet. 1 ft.

A négy kötet egy csinos vászonkötésben 5 ft.

Toldy László dr. Magyar szent Erzsébet élete. Képekkel. 80 kr. Kötve 1 ft, diszkötésben 5 ft.

Vachott Sándor. A magyar nemzet története röviden előadva, olvasmányul s tanodai használatra fiatal leánykák számára 1 ft.

Wildermuth Ottília. Regék és elbeszélések az ifjúság számára. Négy képpel. Második kiadás. Kötve 2 ft.

Wohl Stefanie. Regék. Második bővített kiadás. Képekkel. Kemény kötésben 3 ft. Diszkötésben 3 ft.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre — 12 ft, félre — 6 ft. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre — 8 ft, félre — 4 ft. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre — 6 ft, félre — 3 ft.

34-dik szám. 1879. BUDAPEST, AUGUSZTUS 24. XXVI. évfolyam.

MÁRIA KRISZTINA FŐHERCEGNŐ.

MOST három éve, 1876-ban mind együtt voltak Magyarországon boldog emlékeztető József nádornak Mária Dorottya főhercegeasszonyával kötött házasságából származó gyermekei. A két nővér, Mária Henrietta Anna belga királyné és Erzsébet főhercegnő meglátogatták fivőreket József főherceget.

A belga királynét, a legifjabb tesvét, már jól ismerték Magyarországon előbbi látogatásaiból. Sokkal kevésbé volt ismeretes a nagy nádor legidősb gyermeke, Erzsébet főhercegnő, ki akkor a nemzeti színház egy előadásán is megjelent. A közönségnek általánosan feltűnt egy szép szelid leány-gyermek, ki a főhercegeasszony kíséretében megjelent a páholyban, s kiről azt mondták, hogy az a főhercegnő második leánya, a szeretett magyar nádornak tehát unokája: Mária Krisztina főhercegnő. Akkor még alig volt tizen-nyelcz éves s az érdeklődés iránta a magyar fővárosban annál nagyobb volt, mivel nagyatyja s két nagybátyja jogán Magyarország is bizonyos jogot formálhatott hozzá.

Az ifjú főhercegnő, Mária Krisztina Henrietta 1858 július 21-én született. Édes anyja, az 1831-ben született Erzsébet, először Estei Ferdinánd főhercegnek volt neje, ki azonban 1849-ben elhunván, második férje Károly Ferdinánd főherceg lett, ki 1874-ben hunyt el.

A fiatal hercegnő még azon évben, midőn Budapesten járt, a prágai hradszini világi apácáknak lön fejedelmasszonya, s mint ilyen, az előkelő házakból származó s alája rendelt tizenkét apácának volt urnője. Komoly, gondolkodó arca, higgadt, méltóságos magatartása, kiválóan alkalmassá tette e helyre, mely mindig főhercegnővel szokott betöltetni s mely, mig betöltésére alkalmas főhercegnő nem találkozik, üresen hagyatik. De a komolyság az ifjú főhercegnőnél nem zárja ki, hogy társalgás közben igen kedves legyen; sőt azt írják felőle, hogy véralkata igen élénk s szemei tüzből életvidorság sugárzik elő.

Néhány hét előtt merült föl a hír s azóta mind bizonyosabbá válik, hogy az apácafejedelmű XII. Alfonz spanyol királynak lesz neje, ki első nejét, Mercedes infansnőt, ez évben veszté el. Némelyek szerint az ifjú spanyol király már előbb megkérte az osztrák főhercegnőt, mielőtt Montpensier leányát nőül vette volna, de a szándék Mária Krisztina akkori vonakodásán hajótörést szenvedett. Most újra előtérbe került a kombináció s most már nagyobb sikerrel. A főhercegnőnek ugyan főnhagyatott, hogy kérje meg szívét, mielőtt végkép határozná, s ő

előbb találkozást kívánt az ifjú királlyal: ha látásánál azt sugja szíve, hogy szeretni fogja, akkor hozzá megy. Lehet azonban, hogy ez csak regényesebb kiszínezése a készülöben levő szövetségnek, mely, hogy már is több a pusztá tervnél, mutatja az, hogy nem csak a találkozás, hanem az összekelési szertartás programja is készen áll már.

A főhercegnő s a nála csak egy évvel idősebb Alfonz közti találkozás jövő szeptember havában fog megtörténni Pauban, a spanyol határon, mivel a spanyol törvények a királynak nem engedik meg orszá-

MÁRIA KRISZTINA FŐHERCEGNŐ.